

- 1 כפירת דברים בשבועה"פ ושבועה"ע-
- 2 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 3 הא דאקשינן אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה. קשיא לן דהא רבה דאמר הכופר בממון שיש עליו עדים פטור
4 איתותב, וי"מ הא קיימא שניה קמן בב"ד, ולי נראה דשאני עדות מפקדון דגבי פקדון כיון דעבידי דמייתי כפירת
5 ממון הוא והודאה דבעל דין עדיפא ליה דלא ליצטרך דינא ודיינא, אבל עדים ועדים מאי שנא אינהו מינן, והא
6 דמקשי מינה לרבה בפרק שבועת הפקדון בדרך ק"ו פריך לה, וי"ל דהך סוגיא לרבה היא, וכיוצא בה בקידושין (נ"א
7 א) את וחמור הוא.
- 8 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 9 ואיכא למידק אשמעתין מאי קא מקשה במתני' דשתי כתות ראשונה אמאי חייבת דהא קיימא שניה ורבינא ל"ל
10 לתרוצי הכי, אלא אפי' שתיהן ראויות להעיד תתחייב דאפי' בכפירת דברים בעלמא משמע לקמן בפרק שבועת
11 הפקדון שהן חייבין דהא רבה אמר התם הכופר בממון שיש עליו עדים פטור ואותב' עליה מהך מתני' דהיו שתי
12 כתי עדים בשלמא שניה תתחייב דהא כפרה ראשונה אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה ופרקינן לה אליבא דרבה
13 כדרבינא דאמר כשהיו קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות דמשמע דלרבה קשיא ולדידיה הוא דצריכינן לפירוקה
14 דרבינא הא למאן דלית ליה דרבה דכופר בממון שיש עליו עדים חייב אפי' שתיהן ראויות להעיד בשעה שכפרה
15 ראשונה אפילו ראשונה חייבת, ורבה הא איתותב התם ולא קי"ל כותיה וא"כ האי מקשה מאי קשיא ליה הכא
16 ורבינא למה לי' לאוקמה בהכי, והא ליתא דאנן בכפירת עדים בעינן בודאי כפירת ממון, דלא חייבה תורה אלא בזמן
17 שבכפירתו מפסיד התובע ממון ואפי' בגורם לממון פטור אליבא דרבנן וקי"ל כותיהו אבל כופר בפקדון בעת שיש
18 עדים בפקדון חייב משום דכתיב וכחש בעמיתו ואמרי' וכחש ואפי' כל שהו, וכי אקשי' עליה דרבה מהא מתני' דשתי
19 כתי עדים מכ"ש אקשי' עליה דהשתא אפי' בפקדון דכתיב בה וכחש בעמיתו אמר רבה דכל שיש עדים פטור
20 בשבועת העדות לא כ"ש, והא דפרקינן לה כדרבינא קושטא דמלתא קאמרינן דההיא ע"כ בכי האי גונא בלחוד היא
21 לכ"ע, וכי איתותב רבה התם מעיקר דבריו דאמר הכופר בפקדון שיש עליו עדים הוא דאיתותב הא בשבועת העדות
22 בודאי אינו חייב אלא כשאין שם עדים ממקום אחר.
- 23 תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 24 הא קיימא שנייה אמר רבינא וכו'. וקשה דלקמן פ' שבועת הפקדון לא אצטרך לאוקומא בנשותיהן גוססות אלא
25 לרבה דאמר הכופר במלוה שיש עליו עדים פטור והא איתותב וחייב אפילו בכפירת דברים, ואיכא לפלוגי בין היכא
26 דקיימי עדים קמן ובין היכא דליתנהו קמן. ונראה לי דלא דמי דבשבועת העדות לא חייבה תורה אלא היכא דהתובע
27 נפסד על ידם הילכך אינה נוהגת אלא בראוים להעיד וכפירה בב"ד הילכך כיון דקיימא שנייה נמצא שאינו מפסיד
28 במה שלא העידו, אבל בשבועת הפקדון אינו תלוי בהפסד ממון אלא בשביל שנשבע לשקר הילכך אפילו בכפירת
29 דברים חייב.
- 30 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 31 אבל כאן יש לדקדק עליו שהוא כתב בתשובותיו לא תימא כפריה ולא כפריה על הכתיבה הוא חוזר אבל אי כפריה
32 לאחר כתיבה מפקינן בההיא אורכתא אלא לא דיינינן בהו כל עיקר כיון שכפר, וא"כ בכאן היאך מתחייבין העדים,
33 אם בשחייב מודה עדות למה לי, אי בשאין חייב מודה הא איבטילא לה ההיא אורכתא משעת כפירה ולמה יתחייבו
34 עדים, ולא מצינן לאוקומה נמי בשכפר מקצת והודה במקצת דבהא נמי כתב הרב ז"ל באותה תשובה דבטלה לה
35 הרשאה ואין לו להשביעו על מה שכפר, ולא עוד אלא מה שהודה אין נותן לו משום דאמר ליה הנתבע אורכתא זו
36 כיון שכפרתי במקצתה בטלה ואפילו מה שהודיתי איני נותן לך דלאו בעל דברים דידי את, וי"ל דאם השביע על
37 העדים קודם שיתבענו לבעל דינו וכפרו ואח"כ תבעו והודה חייבין דעד כאן לא מספקא לן בפ' הפקדון (ל"ז א) אלא

- 1 בממון שיש עליו עדים דכפירת דברים הוא דהא קיימי הני, אבל במשביע עדים כל זמן שלא הודה הלה חייבין
2 דעביד איניש דכפר.
- 3 עוד נראה לי דכי אמרינן לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ דליכא עדים אבל איכא עדים וראה אף על פי
4 שהלה כופר, א"נ לא ראה והלה טוען לא היו דברים מעולם, וכ"ש בממון שיש עליו שטר, כיון שעל פי עדים יתחייב
5 באותו ממון לא מבטלה ההיא אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אבל היכא
6 דליכא עדים לא מצי לאשבועיה ולא לאשתעווי דינא אחרינא בהדיה משום דאורכתיה פסילא דמיחזי כשיקרא,
7 הילכך הכא משום הכי מחייבי סהדי דאי אתו ומסהדי אורכתיה שרירא וקיימא ומפיק ממונא, והשתא משום דכפרו
8 לא מצי לאפוקי ממונא ולא לאישתעווי נמי דינא בהדיה כלל ומפסיד הילכך מחייבי עדים, כנ"ל לפי דעת רבינו
9 הגדול ז"ל, וכן נראין דברי הרב רבי משה ז"ל שאמר בשם הגאונים ז"ל, וללישנא קמא דנהרדעי מתוקמא מתני'
10 בפקדון ולא כפריה בעידנא דאורכיה וההיא שעתא יכול להקדיש הוה וקנייה, וכי כפריה בתר הכי למורשה הוא
11 דכפר ומחייבי עדים.
- 12 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 13 ומיהו עוד יש לדקדק בעיקר שמועתינו לפי מש"כ הרב אלפסי בתשו', שהוא ז"ל כתב דהא דאמרי' לא כתבינן
14 אורכתא אמטלטלי דכפריה לאו דוקא דכפריה קודם כתיבת האורכתא אלא כל דכפריה בין קודם כתיבה בין לאחר
15 כתיבה אורכתא בטילא ואיבטילא משעת כפירה ולא דיינינן בה כל עיקר, ולא עוד אלא אפילו כפר במקצת והודה
16 במקצת אין משביעין אותו על מה שכפר ואפי' מה שהודה אינו נותן לו מפני שיכול לומר מאחר שכפרתי בה
17 נתבטלה ההרשאה ולא בעל דברים דידי את, ואם כן היכי משכחת פיתרי להך שמעתא דידן ולמה יתחייבו עדים
18 אלו בכפירתן, דהיכי דמי אי בשחייב מודה עדות ל"ל, ואפי' אינו מודה אי מלוה בשטר ומקיים הוא ושטר ביד זה
19 אפי' כפרו אין חייבין דכפירת דברים בעלמא היא, דה"ל כאילו היו שתי כיתי עדים דכפרה הראשונה פטורה שהרי
20 מתקיימת לו עדות בכת שניה והכא נמי לא שנא דכפירת דברים בעלמא הוא הואיל ושטרו ביד זה.
- 21 והרמב"ן ז"ל תירץ להעמיד דברי הרב ז"ל דכי אמרי' דלא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ בדליכא עדים
22 אבל איכא עדים וראה אף על פי שהלה כופר א"נ לא ראה והלה טוען להד"מ וכ"ש בממון שיש עליו שטר כיון שע"פ
23 עדים יתחייב באותו ממון כתבינן אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אלו דברי
24 הרב ז"ל, ולומר שיש להעמיד משנתנו באחד מכל הענינים הללו,
- 25
- 26 בענין נוגע-
- 27 תלמוד בבלי מסכת נדה דף מט עמוד ב
- 28 מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות - ראוי לדון דיני ממונות, ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות.
- 29 תוספות מסכת נדה דף נ עמוד א
- 30 ורבי מאיר היא - וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליג מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב.) לימא לאתויי אוהב
31 ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כז:) לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי
32 לכל העולם כשרין א"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי
33 עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו ראה ואפילו במה שראה קודם
34 שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכח.) היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק
35 חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו הא בפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי' עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 3 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון
2 להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא.
- 3 רמב"ם הלכות עדות פרק טו הלכה א
- 4 כל עדות שתבא הנאה לאדם ממנה אינו מעיד בה שזה הוא כמעיד על עצמו, לפיכך בני העיר שבא מערער לערער
5 עליהם במרחץ או ברחוב של עיר, אין אחד מבבלי העיר מעיד בדבר זה ולא דן א עד שישלך עצמו בקנין גמור ואחר
6 כך יעיד או ידין.
- 7 רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב
- 8 הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב
9 שכן בה ביום ובליילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובליילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא
10 עדים ששנים אלו גמורות ביום ובליילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובליילה
11 וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובליילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה
12 הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. /השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו.
13 א"א ונתננו לו השכר עכ"ל+.
- 14 יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף מג עמוד א
- 15 ושמעין נמי דשותפין לא מצו לאסהודי להדדי אלא במידי דמסתלק מיניה וקנו מידו וקביל עליה אחריות דאתיא
16 מחמתיה ולא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא. ודוקא היכא דהויא תחילתו וסופו בכשרות. כגון דזבנה תרוייהו
17 להווא מידעם מאיניש מעלמא ונפק מערער עילויה דהווא מידעם דדידיה הוא, דלא ליזיל האי שותף וליסהיד ליה
18 לשותפיה דהאי מידעם דהאי מוכר הוה דהוה ליה נוגע בעדותו. אלא היכא דמסתלק מיניה הוה ליה תחילתו וסופו
19 בכשרות, דהא מעיקרא בשעת ידיעה כי אתידעא ליה האי סהדותא לית ליה להאי סהדא זכותא בגויה כלל דאכתי
20 ברשות מוכר הוה קאי, והשתא נמי בשעת הגדה כיון דאסתלק מיניה לאו נוגע בעדותו הוא, הלכך הוה ליה תחילתו
21 וסופו בכשרות וכשר.
- 22 אבל היכא דהויא תחילתו בפסלות, כגון דאתי לאסהודי ליה לשותפיה דמזבן זבנה דכי זבנה שותפיה לתרוייהו
23 זבנה, ואשתכח דבשעת ידיעה בפסלות הוה אף על גב דסופו בכשרות פסול כדמיברר בפרק יש נוחלין (לקמן דף
24 קכ"ח ע"א) גבי פיסול קרובין. ופיסול נוגע בעדותו נמי כפיסול קרובין דמי, דקי"ל אדם קרוב אצל עצמו. וכל שכן
25 דהתם סתמא קאמרין עד שתהא תחילתו וסופו בכשרות, ומשמע דהכין דינא בכלהו אנפי דפסולי עדות. תדע
26 דהא טעמא דמילתא משום דבעין עד או ראה או ידע אם לא יגיד שיהא ראוי לעדות בין בשעת ידיעה וראה בין
27 בשעת הגדה. והאי טעמא כי היכי דשייך בשאר פיסולי הכי נמי שייך בפיסול נוגע בעדותו. וראה ברורה מההיא
28 דגרסינן בפרק האיש מקדש (קידושין דף מ"ג ע"א) גבי הן הן שלוחיו הן הן עידי, וכן בגירושין וכן בדיני ממונות
29 ודייקין עלה מאי קסבר, אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים הני נוגעין בעדותן הן, דאי אמרי לא
30 פרעניה אמר להו פרעו. אלא לעולם קא סבר המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים, ומיגו דיכלי למימר
31 אהדריה ללוה יכלין למימר פרענה למלוה. ואסיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת הסת, משתבעי הני עדים דיהיבנא
32 ליה ומשתבע מלוה דלא שקל ופרע ליה לזה למלוה. דש"מ דכיון דתקון רבנן שבועת הסת איעקר ליה מיגו מהכא.
33 דהא אי אמרי אהדרניה ללוה מיחייבי לאשתבעי ליה שבועת היסת, כי אמרי פרעניה למלוה נוגעין בעדותן נינהו
34 דקא פטרי נפשייהו משבועת היסת ואמטול הכי לא מהימנו. ואי ס"ד דגבי פסולא דנוגע בעדותו כי הוי סופו
35 בכשרות אף על גב דתחילתו בפסלות נמי כשר, הכא כיון דאשתבעו ליה ללוה איפטרו להו מיניה לגמרי ומהשתא
36 לסהדו ליה למיפטריה ממלוה דלאו נוגעין בעדותן נינהו. אלא לאו ש"מ דכיון דתחילתן בפסלות אף על גב דסופן
37 בכשרות פסילי. תדע נמי דהא כי מקשינן עליה מתניתא דבני העיר שנגב ספר תורה שלהן דתני עלה אין דנין

- 1 בדיוני אותה העיר ואין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר. וקא מקשינן מינה עליה דשמואל אמאי ליסלקו נפשייהו
2 בתרי מינייהו ולידון להו. ומדלא קא מקשינן עליה מדקתני אין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר ליסלקו נפשייהו
3 בתרי מינייהו ולסהדו. ש"מ דגבי עדים מודי שמואל דכי היא תחלתן בפסלות אף על גב דסופן בכשרות פסולין. דאי
4 לא תימא הכי אדאקשי ליה דיינין דלא איירי בהו שמואל, מעדים דאיירי בהו שמואל הוה עדיף ליה לאקשוויי. אלא
5 משום דגבי עדים מודי שמואל דתחלתו וסופו בכשרות בעינן, והכא גבי בני העיר שנגב ספר תורה שלהן כיון
6 דבעינן סהדי דמסהדי דהאי גברא גנביה הויה תחלתו בפסלות. דההיא שעתא דאיתידע ליה לסהדא דהאי
7 גברא גנביה אכתי לא איסתלק מיניה והוה אית ליה חולקא בגויה, ואף על גב דאסתלק מיניה בתר הכי והוה ליה
8 סופו בכשרות פסול.
- 9 ר"י מיגא"ש, ב"ב מב: ד"ה ומעדין-
- 10 אי קשיא לך ההיא דאמרינן כל שתחילתו בפסלות וסופו בכשרות פסול, כי אמרינן תחלתו בפסלות ואע"ג דסופו
11 בכשרות פסול היכא דהאי פסלות אתיא מחמת קריבות או פסלות גזלן ומאי דדמי ליה דהויה ליה פסלות בגופיה
12 דסהדא. אבל היכא דלית ביה בסהדא פסלות לא מחמת קריבות ולא מחמת גזלנות אלא מחמת דקא מטי ליה
13 הנאה מסהדותיה הוא דלא מקבלינן ליה לסהדותיה כי מדחיא לה ההוא מיניה מקבלינן משום דמאן דמטי ליה
14 הנאה מסהדותיה לאו בר עדות ניהו בההיא מילתא כלל דהא ודאי לא מסהדי איניש לנפשיה וליכא עליה שם עד
15 כלל, דהא על פי שנים עדים יקום דבר אמר רחמנא אלמא איניש לגבי נפשיה ליכא עליה שם עד כלל כי היכי דתהוי
16 תחילתו בפסלות. והשתא דסליק נפשיה הוה עיקר העדות תחילתו וסופו בכשרות מיקרי אבל לגבי פיסול קריבות
17 או דגזלנות כיון דגופא אחרינא הוא דלא חזי לאסהודי עד פסול מיקרי הלכך אע"ג דמידחי ההיא קריבות או ההוא
18 גזלנות תחלתו בפסלות הוי ולא הוי כלום סהדותיה.
- 19 [מענין שהדגיש רק פסול תחילתו בפסלות, ואילו בגמרא יש ניסוח כפול: גם דרישת תחילתו בכשרות כתנאי
20 להכשר העדות...ומדויק ולשיטתו הוה.]
- 21 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מה עמוד א
- 22 אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר! אי דלית ליה ארעא אחריתי, מאי נפקא ליה מינה? לעולם דלית ליה
23 ארעא אחריתי, דאמר: לא ניחא דליהו לוח רשע ולא ישלם. סוף סוף לגבי אידך נמי לוח רשע ולא ישלם הוא!
24 דאמר: להכי זביני לך שלא באחריות.
- 25 ר"י מיגא"ש, ב"ב מה. ד"ה ולא –
- 26 לא ניחא ליה דלהו לוח רשע ולא ישלם. יש כאן לשאלה היכי חיישינן ליה בעדות שקר כי היכי דלא להו לוח רשע
27 ולא ישלם. והא רשע דעד שקר טפי חמיר ואלים מרשע דלוח רשע ולא ישלם? ולא עוד אלא דהא אשכחן דקרייה
28 רחמנא לעד שקר רשע דכתיב והצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשע, דהא אוקימנא בעדים זוממין הכתוב מדבר.
29 דאמר עולא מנין לעדים זוממין מן התורה דכתיב והצדיק את הצדיק וגו'. וכיון דקרייה רחמנא לעד שקר רשע היכי
30 חיישינן ליה דקא מסהדי עדות שקר כי היכי דלא להו לוח רשע ולא ישלם?
- 31 וא"ת דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישי ליה דמכוין לאסהודי עדות שקר הוא, אלא משום דחיישינן
32 דילמא מינטא דעתיה בסהדותא, הא ליכא למימר הכי דכי חיישינן למינטא דעתיה ה"מ לגבי דיינא שהוא דבר תלוי
33 בראיית לב דאיכא למימר דלא חזי זכותא למאן דסני וחובה למאן דרחים ליה. אבל גבי סהדא כיון דהוא דבר
34 התלוי בראיית העין מאי מינטא דעתא איכא. הילכך ליכא למימר הכי.
- 35 ויש להשיב בשאלה זו דהא דאמרינן דלא ניחא ליה דלהו לוח רשע ולא ישלם לא לצאת ידי שמים הוא דלא ניחא
36 ליה בהכי. דאי משום ידי שמים, כיון דלית ליה מידי מאי אית ליה למעבד. הוה ליה אנוס ואנוס רחמנא פטריה.

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 5 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 אלא האי דלא ניחה ליה בהכי לצאת ידי הבריות הוא, דכיון דחזי ליה דלוה ולא ישלם קרו ליה רשע, משו"ה חיישינן
2 שמא מסהיד עדות שקר כי היכי דלא להוי גבייהו לוח רשע ולא ישלם. ולא איכפת ליה ברשע דעד שקר דהא לא
3 ידעי אינשי אי אסהיד עדות שקר או לא.
- 4 אי נמי יש להשיב דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישינן דעדות שקר הוא, אלא משום דכיון שלא ניחא
5 ליה למהוי לוח רשע ולא ישלם דאשתכח דקא מטי ליה הנאה מסהדותיה, הוה ליה כמאן דמסהיד לנפשיה דלא
6 מקבלינן מיניה. ולא משום דחיישינן ליה בההוא סהדותא, אלא משום דלא מקרי עד כלל.
- 7 נוגע למפרע ונוגע בערער משפחה-
- 8 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד א
- 9 זה פוסל עדיו של זה, וזה פוסל עדיו של זה, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: אימתי - בזמן שמביא עליהן ראייה
10 שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין - אינו יכול לפוסלן.
- 11 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 12 אמר רבי אלעזר: בבא הוא ואחר לפוסלן. - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! - אמר רב אחא בריה דרב איקא: כגון
13 שקרא עליו ערער. - ערער דמאי? אילימא ערער דגזלנותא - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! אלא: ערער דפגם
14 משפחה. רבי מאיר סבר: הני אמשפחה קמסהדי, ואיהו ממילא קפסיל. ורבנן סברי: סוף סוף נוגע בעדותו הוא.
- 15 כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשתי כיתי עדים, דרבי מאיר סבר: צריך לברר, ורבנן סברי: אינו צריך
16 לברר. אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן. אמרו לפניו רבי אמי ורב אסי: אין שם אלא כת אחת, מהו? -
17 אין שם אלא כת אחת? והאמרת: אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן! - אלא: נמצאת כת שניה קרובין או
18 פסולין, מהו? - אמר להן: כבר העידו עדים הראשונים. איכא דאמרי, אמר רב אשי: כבר העידו עדים הראשונים.
- 19 רשי-
- 20 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 21 אמשפחה קמסהדי - ולא משום האי לחודיה מסהדי, הלכך סהדותא אחרינא הוא, ולא כנוגע בעדות דמי.
- 22 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 23 נמצאת כת שניה קרובין או פסולין, לר' מאיר מהו, נהי דאין צריך לברר מכל מקום עכשיו אין כאן עדות והוה ליה
24 נוגע בעדות למפרע, או דילמא כי אסהיד מיהא לאו נוגע בעדות הוה, דאכתי לא מצאו כת שנייה פסולה.
- 25 כבר העידו הראשונים - (כת ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה, כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין
26 על הפסול, ועדיין לא היה נוגע בעדות, ומאחר שנתקבלה בהכשר נאמנין לפסול את הראשונים, לישנא אחרינא:
27 כבר העידו העדים הראשונים, כת ראשונה שהעידו בעדותן של בעלי דינן ומהימני, דכיון דשניה פסולה תו לא
28 מפסלי קמאי, דהוה ליה נוגע בעדות, ולשון ראשון נראה, מדנקט בהאי לישנא כבר העידו.
- 29 ספר אור זרוע חלק ד פסקי סנהדרין סימן ט
- 30 ולא איתברר לי היכא דהוה רגיל למימר האי בעל דין דהאי עד גזלן הוא קודם זה המעשה או מהימן. מידי דהוה
31 את"ח שאמרה בשעת מעשה. היכא שנוגע בדבר דלא מהימן ואם היה מודה ובא קודם המעשה מהימן. ולא
32 איתבריר לי נמי אי מפסיל האי עד לשאר עדיות. הואיל ועיקר אסהדותיה דהאי לצורכו הוה לא מיפסיל על פיו אפי'

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי' עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 6 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 לשאר עדיות או דילמא בשאר עדיות שאינו נוגע בדבר מיפסיל על פיו. מיהו גבי שתי כיתי' עדים דפרישית בסמוך
2 משמע דלא מיפסלי אפילו לעדות אחרת:
- 3 שו"ת הרא"ש כלל ג סימן יג
- 4 וכל זמן שלא נסתלקו כל הצואה בטלה. כההיא דירושלמי שהביא רב אלפס ז"ל בפ"ק דמכות כתב כל נכסיו לב'
5 בני אדם והעדים כשרים לזה ופסולים לזה רבי יוחנן אמר פסול ור"ל אמר כשר. [אמר ר' אלעזר: מתניתין מסייע
6 לרבי יוחנן: מה שנים] נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה אף ג' נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן
7 בטלה, ומנין אפילו מאה ת"ל עדים. וכן יש תשובה בספר אבי העזרי שבימיו אירע מעשה באחד שחילק נכסיו
8 במתנת שכיב מרע לכמה בני אדם כאחד בפני עדים ושוב נמצא שהיו קרובים לא' ממקבלי המתנה ובטל כל
9 המתנה מכח הירושלמי שהבאתי. ואני שאלתי דבר זה לרבינו מאיר ז"ל וכתב לי תשובת אבי העזרי מה שכתב
10 רבינו אפרים ובעל העיטור ז"ל והסכים גם הוא שכל העדות בטלה. נאם הכותב אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.
- 11 שו"ת הריב"ש סימן קסח
- 12 ועוד יש לומר שאפי' היה נוגע בדבר כדבריהם והיה פסול להיות עד או דיין עד שיסתלק מן הזכות ההוא כדאמרינן
13 בפרק חזקת (מ"ג) ולסלקו בי תרי מינייהו ולידיינהו מ"מ אין הצואה בטלה בשביל זה שהרי שלשה עדים היו בה ודי
14 עדות בשנים הנשארים. ואין לומר בזה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה דכיון שאין פסלותו אלא מחמת
15 שהוא נוגע בעדות והוי כבעל דבר לא נצטרף עם האחרים כלל כדי שיבטל עדותן בצרופו מפני פסלותו. דבשלמא
16 אם היה קרוב או פסול מחמת פסול אחר היה אפשר לומר שיבטל עדותן בצרופו. וגם בזה י"ל שכיון שהוא עדות
17 בשטר הפסול חתם מעצמו לאחר שנכשר השטר כמו"ש זה למפרשים ז"ל. אמנם בבעל דבר עצמו לא שייך למימר
18 ביה לא עד ולא דיין כיון שהוא בעל דין ולכן לא נצטרף עם האחרים. דהכי נמי אמרינן בפ"ק דמכות (וא"ו) גבי נמצא
19 אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, דמקשינן התם בגמרא נרבע יציל הרוג יציל רובע יציל הורג יציל, ומתריצין
20 במקיימי דבר הכתוב מדבר, כלומר באותן שאפשר להיות עדים אם הם פסולים פוסלין האחרים בצרופן אבל הבעל
21 דבר עצמו לא חל עליו שם עדות כלל כדי שיצטרף עם האחרים ולפוסלן בצרופו. ומטעם זה אמרו הראשונים ז"ל
22 דמשום הכי אמרינן בפרק חזקת (מג) גבי תנו מנה לבני עירי דמהני סלוק שיסתלקו שנים מחלקם ויעידו ולא
23 פסלינן להו משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות. משום דקודם סלוקם כיון דהוו בעלי דבר לא שייך בהו עדות כלל
24 ולא מיקרי עדים פסולי' וכי נסתלקו השתא הוא דהוו עדים ותחלתן וסופן בכשרות הוא.
- 25 תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מב עמוד ב
- 26 אף על גב דלגבי קרוב פלגי סהדותא ואמרי' אף על גב דלגבי קרוב לא מהימנינן לגבי רחוק מהימן לגבי דידי' דהוא
27 נוגע בעדות ומכוון להנאתו כי היכי דלדידי' לא מהימנינן לי' לחברי' נמי לא מהימני' דכל מאי דמסהיד להנאתו מכוין
28
- 29 של' יקרא נוג' אלא כשמתכוין להנאתו אבל בעבור קרובו גזירת מלך היא שלא נאמיננו ואנו מאמינין אותו על הרחו'
30 אבל כשמעי' על עצמו ועל אחר כמו שלעצמו אינו נאמן גם על האחר אינו נאמן שכל מה שאמ' מפני שמתכוין
31 להנאתו ואין אנו מאמינין אותו אף על הרחוק
32
- 33 פתחי תשובה סימן לא'—לאור הש"ך נגד הראשונים ופוסקים בענין מדבר שקר תרחק-לגבי עד פסול שראה עדות
34 ולענין לשתוק ולהניחו לישבע אמת- השוה קרוב, נוגע, ופסול רשע, ופסול דרבנן

- 1 כפירת דברים בשבועה"פ ושבועה"ע-
- 2 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 3 הא דאקשינן אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה. קשיא לן דהא רבה דאמר הכופר בממון שיש עליו עדים פטור
4 איתותב, וי"מ הא קיימא שניה קמן בב"ד, ולי נראה דשאני עדות מפקדון דגבי פקדון כיון דעבידי דמייתי כפירת
5 ממון הוא והודאה דבעל דין עדיפא ליה דלא ליצטרך דינא ודיינא, אבל עדים ועדים מאי שנא אינהו מינן, והא
6 דמקשי מינה לרבה בפרק שבועת הפקדון בדרך ק"ו פריך לה, וי"ל דהך סוגיא לרבה היא, וכיוצא בה בקידושין (נ"א
7 א) את וחמור הוא.
- 8 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 9 ואיכא למידק אשמעתין מאי קא מקשה במתני' דשתי כתות ראשונה אמאי חייבת דהא קיימא שניה ורבינא ל"ל
10 לתרוצי הכי, אלא אפי' שתיהן ראויות להעיד תתחייב דאפי' בכפירת דברים בעלמא משמע לקמן בפרק שבועת
11 הפקדון שהן חייבין דהא רבה אמר התם הכופר בממון שיש עליו עדים פטור ואותב' עליה מהך מתני' דהיו שתי
12 כתי עדים בשלמא שניה תתחייב דהא כפרה ראשונה אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה ופרקינן לה אליבא דרבה
13 כדרבינא דאמר כשהיו קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות דמשמע דלרבה קשיא ולדידיה הוא דצריכינן לפירוקה
14 דרבינא הא למאן דלית ליה דרבה דכופר בממון שיש עליו עדים חייב אפי' שתיהן ראויות להעיד בשעה שכפרה
15 ראשונה אפילו ראשונה חייבת, ורבה הא איתותב התם ולא קי"ל כותיה וא"כ האי מקשה מאי קשיא ליה הכא
16 ורבינא למה לי' לאוקמה בהכי, והא ליתא דאנן בכפירת עדים בעינן בודאי כפירת ממון, דלא חייבה תורה אלא בזמן
17 שבכפירתו מפסיד התובע ממון ואפי' בגורם לממון פטור אליבא דרבנן וקי"ל כותיהו אבל כופר בפקדון בעת שיש
18 עדים בפקדון חייב משום דכתיב וכחש בעמיתו ואמרי' וכחש ואפי' כל שהו, וכי אקשי' עליה דרבה מהא מתני' דשתי
19 כתי עדים מכ"ש אקשי' עליה דהשתא אפי' בפקדון דכתיב בה וכחש בעמיתו אמר רבה דכל שיש עדים פטור
20 בשבועת העדות לא כ"ש, והא דפרקינן לה כדרבינא קושטא דמלתא קאמרינן דההיא ע"כ בכי האי גונא בלחוד היא
21 לכ"ע, וכי איתותב רבה התם מעיקר דבריו דאמר הכופר בפקדון שיש עליו עדים הוא דאיתותב הא בשבועת העדות
22 בודאי אינו חייב אלא כשאין שם עדים ממקום אחר.
- 23 תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 24 הא קיימא שנייה אמר רבינא וכו'. וקשה דלקמן פ' שבועת הפקדון לא אצטרך לאוקומא בנשותיהן גוססות אלא
25 לרבה דאמר הכופר במלוה שיש עליו עדים פטור והא איתותב וחייב אפילו בכפירת דברים, ואיכא לפלוגי בין היכא
26 דקיימי עדים קמן ובין היכא דליתנהו קמן. ונראה לי דלא דמי דבשבועת העדות לא חייבה תורה אלא היכא דהתובע
27 נפסד על ידם הילכך אינה נוהגת אלא בראוים להעיד וכפירה בב"ד הילכך כיון דקיימא שנייה נמצא שאינו מפסיד
28 במה שלא העידו, אבל בשבועת הפקדון אינו תלוי בהפסד ממון אלא בשביל שנשבע לשקר הילכך אפילו בכפירת
29 דברים חייב.
- 30 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 31 אבל כאן יש לדקדק עליו שהוא כתב בתשובותיו לא תימא כפריה ולא כפריה על הכתיבה הוא חוזר אבל אי כפריה
32 לאחר כתיבה מפקינן בההיא אורכתא אלא לא דיינינן בהו כל עיקר כיון שכפר, וא"כ בכאן היאך מתחייבין העדים,
33 אם בשחייב מודה עדות למה לי, אי בשאין חייב מודה הא איבטילא לה ההיא אורכתא משעת כפירה ולמה יתחייבו
34 עדים, ולא מצינן לאוקומה נמי בשכפר מקצת והודה במקצת דבהא נמי כתב הרב ז"ל באותה תשובה דבטלה לה
35 הרשאה ואין לו להשביעו על מה שכפר, ולא עוד אלא מה שהודה אין נותן לו משום דאמר ליה הנתבע אורכתא זו
36 כיון שכפרתי במקצתה בטלה ואפילו מה שהודיתי איני נותן לך דלאו בעל דברים דידי את, וי"ל דאם השביע על
37 העדים קודם שיתבענו לבעל דינו וכפרו ואח"כ תבעו והודה חייבין דעד כאן לא מספקא לן בפ' הפקדון (ל"ז א) אלא

- 1 בממון שיש עליו עדים דכפירת דברים הוא דהא קיימי הני, אבל במשביע עדים כל זמן שלא הודה הלה חייבין
2 דעביד איניש דכפר.
- 3 עוד נראה לי דכי אמרינן לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ דליכא עדים אבל איכא עדים וראה אף על פי
4 שהלה כופר, א"נ לא ראה והלה טוען לא היו דברים מעולם, וכ"ש בממון שיש עליו שטר, כיון שעל פי עדים יתחייב
5 באותו ממון לא מבטלה ההיא אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אבל היכא
6 דליכא עדים לא מצי לאשבועיה ולא לאשתעווי דינא אחרינא בהדיה משום דאורכתיה פסילא דמיחזי כשיקרא,
7 הילכך הכא משום הכי מחייבי סהדי דאי אתו ומסהדי אורכתיה שרירא וקיימא ומפיק ממונא, והשתא משום דכפרו
8 לא מצי לאפוקי ממונא ולא לאישתעווי נמי דינא בהדיה כלל ומפסיד הילכך מחייבי עדים, כנ"ל לפי דעת רבינו
9 הגדול ז"ל, וכן נראין דברי הרב רבי משה ז"ל שאמר בשם הגאונים ז"ל, וללישנא קמא דנהרדעי מתוקמא מתני'
10 בפקדון ולא כפריה בעידנא דאורכיה וההיא שעתא יכול להקדיש הוה וקנייה, וכי כפריה בתר הכי למורשה הוא
11 דכפר ומחייבי עדים.
- 12 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 13 ומיהו עוד יש לדקדק בעיקר שמועתינו לפי מש"כ הרב אלפסי בתשו', שהוא ז"ל כתב דהא דאמרי' לא כתבינן
14 אורכתא אמטלטלי דכפריה לאו דוקא דכפריה קודם כתיבת האורכתא אלא כל דכפריה בין קודם כתיבה בין לאחר
15 כתיבה אורכתא בטילא ואיבטילא משעת כפירה ולא דיינינן בה כל עיקר, ולא עוד אלא אפילו כפר במקצת והודה
16 במקצת אין משביעין אותו על מה שכפר ואפי' מה שהודה אינו נותן לו מפני שיכול לומר מאחר שכפרתי בה
17 נתבטלה ההרשאה ולא בעל דברים דידי את, ואם כן היכי משכחת פיתרי להך שמעתא דידן ולמה יתחייבו עדים
18 אלו בכפירתן, דהיכי דמי אי בשחייב מודה עדות ל"ל, ואפי' אינו מודה אי מלוה בשטר ומקיים הוא ושטר ביד זה
19 אפי' כפרו אין חייבין דכפירת דברים בעלמא היא, דה"ל כאילו היו שתי כיתי עדים דכפרה הראשונה פטורה שהרי
20 מתקיימת לו עדות בכת שניה והכא נמי לא שנא דכפירת דברים בעלמא הוא הואיל ושטרו ביד זה.
- 21 והרמב"ן ז"ל תירץ להעמיד דברי הרב ז"ל דכי אמרי' דלא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ בדליכא עדים
22 אבל איכא עדים וראה אף על פי שהלה כופר א"נ לא ראה והלה טוען להד"מ וכ"ש בממון שיש עליו שטר כיון שע"פ
23 עדים יתחייב באותו ממון כתבינן אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אלו דברי
24 הרב ז"ל, ולומר שיש להעמיד משנתנו באחד מכל הענינים הללו,
- 25
- 26 בענין נוגע-
- 27 תלמוד בבלי מסכת נדה דף מט עמוד ב
- 28 מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות - ראוי לדון דיני ממונות, ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות.
- 29 תוספות מסכת נדה דף נ עמוד א
- 30 ורבי מאיר היא - וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליג מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב). לימא לאתויי אוהב
31 ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כז:): לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי
32 לכל העולם כשרין א"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי
33 עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו ראה ואפילו במה שראה קודם
34 שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכת). היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק
35 חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו הא בפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי' עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 3 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון
2 להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא.
- 3 רמב"ם הלכות עדות פרק טו הלכה א
- 4 כל עדות שתבא הנאה לאדם ממנה אינו מעיד בה שזה הוא כמעיד על עצמו, לפיכך בני העיר שבא מערער לערער
5 עליהם במרחץ או ברחוב של עיר, אין אחד מבבלי העיר מעיד בדבר זה ולא דן א עד שישלך עצמו בקנין גמור ואחר
6 כך יעיד או ידין.
- 7 רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב
- 8 הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב
9 שכן בה ביום ובליילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובליילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא
10 עדים ששנים אלו גמורות ביום ובליילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובליילה
11 וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובליילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה
12 הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. /השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו.
13 א"א ונתננו לו השכר עכ"ל+.
- 14 יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף מג עמוד א
- 15 ושמעין נמי דשותפין לא מצו לאסהודי להדדי אלא במידי דמסתלק מיניה וקנו מידו וקביל עליה אחריות דאתיא
16 מחמתיה ולא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא. ודוקא היכא דהויא תחילתו וסופו בכשרות. כגון דזבנה תרוייהו
17 להווא מידעם מאיניש מעלמא ונפק מערער עילויה דהווא מידעם דדידיה הוא, דלא ליזיל האי שותף וליסהיד ליה
18 לשותפיה דהאי מידעם דהאי מוכר הוה דהוה ליה נוגע בעדותו. אלא היכא דמסתלק מיניה הוה ליה תחילתו וסופו
19 בכשרות, דהא מעיקרא בשעת ידיעה כי אתידעא ליה האי סהדותא לית ליה להאי סהדא זכותא בגויה כלל דאכתי
20 ברשות מוכר הוה קאי, והשתא נמי בשעת הגדה כיון דאסתלק מיניה לאו נוגע בעדותו הוא, הלכך הוה ליה תחילתו
21 וסופו בכשרות וכשר.
- 22 אבל היכא דהויא תחילתו בפסלות, כגון דאתי לאסהודי ליה לשותפיה דמזבן זבנה דכי זבנה שותפיה לתרוייהו
23 זבנה, ואשתכח דבשעת ידיעה בפסלות הוה אף על גב דסופו בכשרות פסול כדמיברר בפרק יש נוחלין (לקמן דף
24 קכ"ח ע"א) גבי פיסול קרובין. ופיסול נוגע בעדותו נמי כפיסול קרובין דמי, דקי"ל אדם קרוב אצל עצמו. וכל שכן
25 דהתם סתמא קאמרין עד שתהא תחילתו וסופו בכשרות, ומשמע דהכין דינא בכלהו אנפי דפסולי עדות. תדע
26 דהא טעמא דמילתא משום דבעינן עד או ראה או ידע אם לא יגיד שיהא ראוי לעדות בין בשעת ידיעה וראה בין
27 בשעת הגדה. והאי טעמא כי היכי דשייך בשאר פיסולי הכי נמי שייך בפיסול נוגע בעדותו. וראה ברורה מההיא
28 דגרסינן בפרק האיש מקדש (קידושין דף מ"ג ע"א) גבי הן הן שלוחיו הן הן עידי, וכן בגירושין וכן בדיני ממונות
29 ודייקינן עלה מאי קסבר, אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים הני נוגעין בעדותן הן, דאי אמרי לא
30 פרעניה אמר להו פרעו. אלא לעולם קא סבר המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים, ומיגו דיכלי למימר
31 אהדריה ללוה יכלין למימר פרענה למלוה. ואסיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת הסת, משתבעי הני עדים דיהיבנא
32 ליה ומשתבע מלוה דלא שקל ופרע ליה לזה למלוה. דש"מ דכיון דתקון רבנן שבועת הסת איעקר ליה מיגו מהכא.
33 דהא אי אמרי אהדרניה ללוה מיחייבי לאשתבעי ליה שבועת היסת, כי אמרי פרעניה למלוה נוגעין בעדותן נינהו
34 דקא פטרי נפשיהו משבועת היסת ואמטול הכי לא מהימנו. ואי ס"ד דגבי פסולא דנוגע בעדותו כי הוי סופו
35 בכשרות אף על גב דתחילתו בפסלות נמי כשר, הכא כיון דאשתבעו ליה ללוה איפטרו להו מיניה לגמרי ומהשתא
36 לסהדו ליה למיפטריה ממלוה דלאו נוגעין בעדותן נינהו. אלא לאו ש"מ דכיון דתחילתן בפסלות אף על גב דסופן
37 בכשרות פסילי. תדע נמי דהא כי מקשינן עליה מתניתא דבני העיר שנגב ספר תורה שלהן דתני עלה אין דנין

- 1 בדיוני אותה העיר ואין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר. וקא מקשינן מינה עליה דשמואל אמאי ליסלקו נפשייהו
2 בתרי מינייהו ולידון להו. ומדלא קא מקשינן עליה מדקתני אין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר ליסלקו נפשייהו
3 בתרי מינייהו ולסהדו. ש"מ דגבי עדים מודי שמואל דכי היא תחלתן בפסלות אף על גב דסופן בכשרות פסולין. דאי
4 לא תימא הכי אדאקשי ליה דיינין דלא איירי בהו שמואל, מעדים דאיירי בהו שמואל הוה עדיף ליה לאקשוויי. אלא
5 משום דגבי עדים מודי שמואל דתחלתו וסופו בכשרות בעינן, והכא גבי בני העיר שנגב ספר תורה שלהן כיון
6 דבעינן סהדי דמסהדי דהאי גברא גנביה הויה תחלתו בפסלות. דההיא שעתא דאיתידע ליה לסהדא דהאי
7 גברא גנביה אכתי לא איסתלק מיניה והוה אית ליה חולקא בגויה, ואף על גב דאסתלק מיניה בתר הכי והוה ליה
8 סופו בכשרות פסול.
- 9 ר"י מיגא"ש, ב"ב מב: ד"ה ומעדין-
- 10 אי קשיא לך ההיא דאמרינן כל שתחילתו בפסלות וסופו בכשרות פסול, כי אמרינן תחלתו בפסלות ואע"ג דסופו
11 בכשרות פסול היכא דהאי פסלות אתיא מחמת קריבות או פסלות גזלן ומאי דדמי ליה דהויה ליה פסלות בגופיה
12 דסהדא. אבל היכא דלית ביה בסהדא פסלות לא מחמת קריבות ולא מחמת גזלנות אלא מחמת דקא מטי ליה
13 הנאה מסהדותיה הוא דלא מקבלינן ליה לסהדותיה כי מדחיא לה ההוא מיניה מקבלינן משום דמאן דמטי ליה
14 הנאה מסהדותיה לאו בר עדות ניהו בההיא מילתא כלל דהא ודאי לא מסהדי איניש לנפשיה וליכא עליה שם עד
15 כלל, דהא על פי שנים עדים יקום דבר אמר רחמנא אלמא איניש לגבי נפשיה ליכא עליה שם עד כלל כי היכי דתהוי
16 תחילתו בפסלות. והשתא דסליק נפשיה הוה עיקר העדות תחילתו וסופו בכשרות מיקרי אבל לגבי פיסול קריבות
17 או דגזלנות כיון דגופא אחרינא הוא דלא חזי לאסהודי עד פסול מיקרי הלכך אע"ג דמידחי ההיא קריבות או ההוא
18 גזלנות תחלתו בפסלות הוי ולא הוי כלום סהדותיה.
- 19 [מענין שהדגיש רק פסול תחילתו בפסלות, ואילו בגמרא יש ניסוח כפול: גם דרישת תחילתו בכשרות כתנאי
20 להכשר העדות...ומדויק ולשיטתו הוה.]
- 21 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מה עמוד א
- 22 אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר! אי דלית ליה ארעא אחריתי, מאי נפקא ליה מינה? לעולם דלית ליה
23 ארעא אחריתי, דאמר: לא ניחא דליהו ליה רשע ולא ישלם. סוף סוף לגבי אידך נמי ליה רשע ולא ישלם הוא!
24 דאמר: להכי זביני לך שלא באחריות.
- 25 ר"י מיגא"ש, ב"ב מה. ד"ה ולא –
- 26 לא ניחא ליה דלהו ליה רשע ולא ישלם. יש כאן לשאלה היכי חיישינן ליה בעדות שקר כי היכי דלא להו ליה רשע
27 ולא ישלם. והא רשע דעד שקר טפי חמיר ואלים מרשע דלוה רשע ולא ישלם? ולא עוד אלא דהא אשכחן דקרייה
28 רחמנא לעד שקר רשע דכתיב והצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשע, דהא אוקימנא בעדים זוממין הכתוב מדבר.
29 דאמר עולא מנין לעדים זוממין מן התורה דכתיב והצדיק את הצדיק וגו'. וכיון דקרייה רחמנא לעד שקר רשע היכי
30 חיישינן ליה דקא מסהדי עדות שקר כי היכי דלא להו ליה רשע ולא ישלם?
- 31 וא"ת דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישי ליה דמכוין לאסהודי עדות שקר הוא, אלא משום דחיישינן
32 דילמא מינטא דעתיה בסהדותא, הא ליכא למימר הכי דכי חיישינן למינטא דעתיה ה"מ לגבי דיינא שהוא דבר תלוי
33 בראיית לב דאיכא למימר דלא חזי זכותא למאן דסני וחובה למאן דרחים ליה. אבל גבי סהדא כיון דהוא דבר
34 התלוי בראיית העין מאי מינטא דעתא איכא. הילכך ליכא למימר הכי.
- 35 ויש להשיב בשאלה זו דהא דאמרינן דלא ניחא ליה דלהו ליה רשע ולא ישלם לא לצאת ידי שמים הוא דלא ניחא
36 ליה בהכי. דאי משום ידי שמים, כיון דלית ליה מידי מאי אית ליה למעבד. הוה ליה אנוס ואנוס רחמנא פטריה.

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 5 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 אלא האי דלא ניחה ליה בהכי לצאת ידי הבריות הוא, דכיון דחזי ליה דלוה ולא ישלם קרו ליה רשע, משו"ה חיישינן
- 2 שמא מסהיד עדות שקר כי היכי דלא להוי גבייהו לוח רשע ולא ישלם. ולא איכפת ליה ברשע דעד שקר דהא לא
- 3 ידעי אינשי אי אסהיד עדות שקר או לא.
- 4 אי נמי יש להשיב דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישינן דעדות שקר הוא, אלא משום דכיון שלא ניחא
- 5 ליה למהוי לוח רשע ולא ישלם דאשתכח דקא מטי ליה הנאה מסהדותיה, הוה ליה כמאן דמסהיד לנפשיה דלא
- 6 מקבלינן מיניה. ולא משום דחיישינן ליה בההוא סהדותא, אלא משום דלא מקרי עד כלל.
- 7 נוגע למפרע ונוגע בערער משפחה-
- 8 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד א
- 9 זה פוסל עדיו של זה, וזה פוסל עדיו של זה, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: אימתי - בזמן שמביא עליהן ראייה
- 10 שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין - אינו יכול לפוסלן.
- 11 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 12 אמר רבי אלעזר: בבא הוא ואחר לפוסלן. - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! - אמר רב אחא בריה דרב איקא: כגון
- 13 שקרא עליו ערער. - ערער דמאי? אילימא ערער דגזלנותא - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! אלא: ערער דפגם
- 14 משפחה. רבי מאיר סבר: הני אמשפחה קמסהדי, ואיהו ממילא קפסיל. ורבנן סברי: סוף סוף נוגע בעדותו הוא.
- 15 כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשתי כיתי עדים, דרבי מאיר סבר: צריך לברר, ורבנן סברי: אינו צריך
- 16 לברר. אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן. אמרו לפניו רבי אמי ורב אסי: אין שם אלא כת אחת, מהו? -
- 17 אין שם אלא כת אחת? והאמרת: אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן! - אלא: נמצאת כת שניה קרובין או
- 18 פסולין, מהו? - אמר להן: כבר העידו עדים הראשונים. איכא דאמרי, אמר רב אשי: כבר העידו עדים הראשונים.
- 19 רשי-
- 20 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 21 אמשפחה קמסהדי - ולא משום האי לחודיה מסהדי, הלכך סהדותא אחרינא הוא, ולא כנוגע בעדות דמי.
- 22 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 23 נמצאת כת שניה קרובין או פסולין, לר' מאיר מהו, נהי דאין צריך לברר מכל מקום עכשיו אין כאן עדות והוה ליה
- 24 נוגע בעדות למפרע, או דילמא כי אסהיד מיהא לאו נוגע בעדות הוה, דאכתי לא מצאו כת שנייה פסולה.
- 25 כבר העידו הראשונים - (כת ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה, כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין
- 26 על הפסול, ועדיין לא היה נוגע בעדות, ומאחר שנתקבלה בהכשר נאמנין לפסול את הראשונים, לישנא אחרינא:
- 27 כבר העידו העדים הראשונים, כת ראשונה שהעידו בעדותן של בעלי דינן ומהימני, דכיון דשניה פסולה תו לא
- 28 מפסלי קמאי, דהוה ליה נוגע בעדות, ולשון ראשון נראה, מדנקט בהאי לישנא כבר העידו.
- 29 ספר אור זרוע חלק ד פסקי סנהדרין סימן ט
- 30 ולא איתברר לי היכא דהוה רגיל למימר האי בעל דין דהאי עד גזלן הוא קודם זה המעשה או מהימן. מידי דהוה
- 31 את"ח שאמרה בשעת מעשה. היכא שנוגע בדבר דלא מהימן ואם היה מודה ובא קודם המעשה מהימן. ולא
- 32 איתבריר לי נמי אי מפסיל האי עד לשאר עדיות. הואיל ועיקר אסהדותיה דהאי לצורכו הוה לא מיפסיל על פיו אפי'

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 6 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 לשאר עדיות או דילמא בשאר עדיות שאינו נוגע בדבר מיפסיל על פיו. מיהו גבי שתי כיתי עדים דפרישית בסמוך
2 משמע דלא מיפסלי אפילו לעדות אחרת:
- 3 שו"ת הרא"ש כלל ג סימן יג
- 4 וכל זמן שלא נסתלקו כל הצואה בטלה. כההיא דירושלמי שהביא רב אלפס ז"ל בפ"ק דמכות כתב כל נכסיו לב'
5 בני אדם והעדים כשרים לזה ופסולים לזה רבי יוחנן אמר פסול ור"ל אמר כשר. [אמר ר' אלעזר: מתניתין מסייע
6 לרבי יוחנן: מה שנים] נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה אף ג' נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן
7 בטלה, ומנין אפילו מאה ת"ל עדים. וכן יש תשובה בספר אבי העזרי שבימיו אירע מעשה באחד שחילק נכסיו
8 במתנת שכיב מרע לכמה בני אדם כאחד בפני עדים ושוב נמצא שהיו קרובים לא' ממקבלי המתנה ובטל כל
9 המתנה מכח הירושלמי שהבאתי. ואני שאלתי דבר זה לרבינו מאיר ז"ל וכתב לי תשובת אבי העזרי מה שכתב
10 רבינו אפרים ובעל העיטור ז"ל והסכים גם הוא שכל העדות בטלה. נאם הכותב אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.
- 11 שו"ת הריב"ש סימן קסח
- 12 ועוד יש לומר שאפי' היה נוגע בדבר כדבריהם והיה פסול להיות עד או דיין עד שיסתלק מן הזכות ההוא כדאמרינן
13 בפרק חזקת (מ"ג) ולסלקו בי תרי מינייהו ולידיינהו מ"מ אין הצואה בטלה בשביל זה שהרי שלשה עדים היו בה ודי
14 עדות בשנים הנשארים. ואין לומר בזה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה דכיון שאין פסלותו אלא מחמת
15 שהוא נוגע בעדות והוי כבעל דבר לא נצטרף עם האחרים כלל כדי שיבטל עדותן בצרופו מפני פסלותו. דבשלמא
16 אם היה קרוב או פסול מחמת פסול אחר היה אפשר לומר שיבטל עדותן בצרופו. וגם בזה י"ל שכיון שהוא עדות
17 בשטר הפסול חתם מעצמו לאחר שנכשר השטר כמו"ש זה למפרשים ז"ל. אמנם בבעל דבר עצמו לא שייך למימר
18 ביה לא עד ולא דיין כיון שהוא בעל דין ולכן לא נצטרף עם האחרים. דהכי נמי אמרינן בפ"ק דמכות (וא"ו) גבי נמצא
19 אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, דמקשינן התם בגמרא נרבע יציל הרוג יציל רובע יציל הורג יציל, ומתריצין
20 במקיימי דבר הכתוב מדבר, כלומר באותן שאפשר להיות עדים אם הם פסולים פוסלין האחרים בצרופן אבל הבעל
21 דבר עצמו לא חל עליו שם עדות כלל כדי שיצטרף עם האחרים ולפוסלן בצרופו. ומטעם זה אמרו הראשונים ז"ל
22 דמשום הכי אמרינן בפרק חזקת (מג) גבי תנו מנה לבני עירי דמהני סלוק שיסתלקו שנים מחלקם ויעידו ולא
23 פסלינן להו משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות. משום דקודם סלוקם כיון דהוו בעלי דבר לא שייך בהו עדות כלל
24 ולא מיקרי עדים פסולי' וכי נסתלקו השתא הוא דהוו עדים ותחלתן וסופן בכשרות הוא.
- 25 תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מב עמוד ב
- 26 אף על גב דלגבי קרוב פלגי סהדותא ואמרי' אף על גב דלגבי קרוב לא מהימנינן לגבי רחוק מהימן לגבי דידי' דהוא
27 נוגע בעדות ומכוון להנאתו כי היכי דלדידי' לא מהימנינן לי' לחברי' נמי לא מהימני' דכל מאי דמסהיד להנאתו מכוין
28
- 29 של' יקרא נוג' אלא כשמתכוין להנאתו אבל בעבור קרובו גזירת מלך היא שלא נאמיננו ואנו מאמינין אותו על הרחו'
30 אבל כשמעי' על עצמו ועל אחר כמו שלעצמו אינו נאמן גם על האחר אינו נאמן שכל מה שאמ' מפני שמתכוין
31 להנאתו ואין אנו מאמינין אותו אף על הרחוק
- 32
- 33 פתחי תשובה סימן לא'—לאור הש"ך נגד הראשונים ופוסקים בענין מדבר שקר תרחק-לגבי עד פסול שראה עדות
34 ולענין לשתוק ולהניחו לישבע אמת- השוה קרוב, נוגע, ופסול רשע, ופסול דרבנן

- 1 כפירת דברים בשבועה"פ ושבועה"ע-
- 2 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 3 הא דאקשינן אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה. קשיא לן דהא רבה דאמר הכופר בממון שיש עליו עדים פטור
4 איתותב, וי"מ הא קיימא שניה קמן בב"ד, ולי נראה דשאני עדות מפקדון דגבי פקדון כיון דעבידי דמייתי כפירת
5 ממון הוא והודאה דבעל דין עדיפא ליה דלא ליצטרך דינא ודיינא, אבל עדים ועדים מאי שנא אינהו מינן, והא
6 דמקשי מינה לרבה בפרק שבועת הפקדון בדרך ק"ו פריך לה, וי"ל דהך סוגיא לרבה היא, וכיוצא בה בקידושין (נ"א
7 א) את וחמור הוא.
- 8 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 9 ואיכא למידק אשמעתין מאי קא מקשה במתני' דשתי כתות ראשונה אמאי חייבת דהא קיימא שניה ורבינא ל"ל
10 לתרוצי הכי, אלא אפי' שתיהן ראויות להעיד תתחייב דאפי' בכפירת דברים בעלמא משמע לקמן בפרק שבועת
11 הפקדון שהן חייבין דהא רבה אמר התם הכופר בממון שיש עליו עדים פטור ואותב' עליה מהך מתני' דהיו שתי
12 כתי עדים בשלמא שניה תתחייב דהא כפרה ראשונה אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה ופרקינן לה אליבא דרבה
13 כדרבינא דאמר כשהיו קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות דמשמע דלרבה קשיא ולדידיה הוא דצריכינן לפירוקה
14 דרבינא הא למאן דלית ליה דרבה דכופר בממון שיש עליו עדים חייב אפי' שתיהן ראויות להעיד בשעה שכפרה
15 ראשונה אפילו ראשונה חייבת, ורבה הא איתותב התם ולא קי"ל כותיה וא"כ האי מקשה מאי קשיא ליה הכא
16 ורבינא למה לי לאוקמה בהכי, והא ליתא דאנן בכפירת עדים בעינן בודאי כפירת ממון, דלא חייבה תורה אלא בזמן
17 שבכפירתו מפסיד התובע ממון ואפי' בגורם לממון פטור אליבא דרבנן וקי"ל כותיהו אבל כופר בפקדון בעת שיש
18 עדים בפקדון חייב משום דכתיב וכחש בעמיתו ואמרי' וכחש ואפי' כל שהו, וכי אקשי' עליה דרבה מהא מתני' דשתי
19 כתי עדים מכ"ש אקשי' עליה דהשתא אפי' בפקדון דכתיב בה וכחש בעמיתו אמר רבה דכל שיש עדים פטור
20 בשבועת העדות לא כ"ש, והא דפרקינן לה כדרבינא קושטא דמלתא קאמרינן דההיא ע"כ בכי האי גונא בלחוד היא
21 לכ"ע, וכי איתותב רבה התם מעיקר דבריו דאמר הכופר בפקדון שיש עליו עדים הוא דאיתותב הא בשבועת העדות
22 בודאי אינו חייב אלא כשאין שם עדים ממקום אחר.
- 23 תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 24 הא קיימא שנייה אמר רבינא וכו'. וקשה דלקמן פ' שבועת הפקדון לא אצטרך לאוקומא בנשותיהן גוססות אלא
25 לרבה דאמר הכופר במלוה שיש עליו עדים פטור והא איתותב וחייב אפילו בכפירת דברים, ואיכא לפלוגי בין היכא
26 דקיימי עדים קמן ובין היכא דליתנהו קמן. ונראה לי דלא דמי דבשבועת העדות לא חייבה תורה אלא היכא דהתובע
27 נפסד על ידם הילכך אינה נוהגת אלא בראוים להעיד וכפירה בב"ד הילכך כיון דקיימא שנייה נמצא שאינו מפסיד
28 במה שלא העידו, אבל בשבועת הפקדון אינו תלוי בהפסד ממון אלא בשביל שנשבע לשקר הילכך אפילו בכפירת
29 דברים חייב.
- 30 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 31 אבל כאן יש לדקדק עליו שהוא כתב בתשובותיו לא תימא כפריה ולא כפריה על הכתיבה הוא חוזר אבל אי כפריה
32 לאחר כתיבה מפקינן בההיא אורכתא אלא לא דיינינן בהו כל עיקר כיון שכפר, וא"כ בכאן היאך מתחייבין העדים,
33 אם בשחייב מודה עדות למה לי, אי בשאין חייב מודה הא איבטילא לה ההיא אורכתא משעת כפירה ולמה יתחייבו
34 עדים, ולא מצינן לאוקומה נמי בשכפר מקצת והודה במקצת דבהא נמי כתב הרב ז"ל באותה תשובה דבטלה לה
35 הרשאה ואין לו להשביעו על מה שכפר, ולא עוד אלא מה שהודה אין נותן לו משום דאמר ליה הנתבע אורכתא זו
36 כיון שכפרתי במקצתה בטלה ואפילו מה שהודיתי איני נותן לך דלאו בעל דברים דידי את, וי"ל דאם השביע על
37 העדים קודם שיתבענו לבעל דינו וכפרו ואח"כ תבעו והודה חייבין דעד כאן לא מספקא לן בפ' הפקדון (ל"ז א) אלא

- 1 בממון שיש עליו עדים דכפירת דברים הוא דהא קיימי הני, אבל במשביע עדים כל זמן שלא הודה הלה חייבין
2 דעביד איניש דכפר.
- 3 עוד נראה לי דכי אמרינן לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ דליכא עדים אבל איכא עדים וראה אף על פי
4 שהלה כופר, א"נ לא ראה והלה טוען לא היו דברים מעולם, וכ"ש בממון שיש עליו שטר, כיון שעל פי עדים יתחייב
5 באותו ממון לא מבטלה ההיא אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אבל היכא
6 דליכא עדים לא מצי לאשבועיה ולא לאשתעווי דינא אחרינא בהדיה משום דאורכתיה פסילא דמיחזי כשיקרא,
7 הילכך הכא משום הכי מחייבי סהדי דאי אתו ומסהדי אורכתיה שרירא וקיימא ומפיק ממונא, והשתא משום דכפרו
8 לא מצי לאפוקי ממונא ולא לאישתעווי נמי דינא בהדיה כלל ומפסיד הילכך מחייבי עדים, כנ"ל לפי דעת רבינו
9 הגדול ז"ל, וכן נראין דברי הרב רבי משה ז"ל שאמר בשם הגאונים ז"ל, וללישנא קמא דנהרדעי מתוקמא מתני'
10 בפקדון ולא כפריה בעידנא דאורכיה וההיא שעתא יכול להקדיש הוה וקנייה, וכי כפריה בתר הכי למורשה הוא
11 דכפר ומחייבי עדים.
- 12 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 13 ומיהו עוד יש לדקדק בעיקר שמועתינו לפי מש"כ הרב אלפסי בתשו', שהוא ז"ל כתב דהא דאמרי' לא כתבינן
14 אורכתא אמטלטלי דכפריה לאו דוקא דכפריה קודם כתיבת האורכתא אלא כל דכפריה בין קודם כתיבה בין לאחר
15 כתיבה אורכתא בטילא ואיבטילא משעת כפירה ולא דיינינן בה כל עיקר, ולא עוד אלא אפילו כפר במקצת והודה
16 במקצת אין משביעין אותו על מה שכפר ואפי' מה שהודה אינו נותן לו מפני שיכול לומר מאחר שכפרתי בה
17 נתבטלה ההרשאה ולא בעל דברים דידי את, ואם כן היכי משכחת פיתרי להך שמעתא דידן ולמה יתחייבו עדים
18 אלו בכפירתן, דהיכי דמי אי בשחייב מודה עדות ל"ל, ואפי' אינו מודה אי מלוה בשטר ומקיים הוא ושטר ביד זה
19 אפי' כפרו אין חייבין דכפירת דברים בעלמא היא, דה"ל כאילו היו שתי כיתי עדים דכפרה הראשונה פטורה שהרי
20 מתקיימת לו עדות בכת שניה והכא נמי לא שנא דכפירת דברים בעלמא הוא הואיל ושטרו ביד זה.
- 21 והרמב"ן ז"ל תירץ להעמיד דברי הרב ז"ל דכי אמרי' דלא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ בדליכא עדים
22 אבל איכא עדים וראה אף על פי שהלה כופר א"נ לא ראה והלה טוען להד"מ וכ"ש בממון שיש עליו שטר כיון שע"פ
23 עדים יתחייב באותו ממון כתבינן אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אלו דברי
24 הרב ז"ל, ולומר שיש להעמיד משנתנו באחד מכל הענינים הללו,
- 25
- 26 בענין נוגע-
- 27 תלמוד בבלי מסכת נדה דף מט עמוד ב
- 28 מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות - ראוי לדון דיני ממונות, ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות.
- 29 תוספות מסכת נדה דף נ עמוד א
- 30 ורבי מאיר היא - וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליג מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב). לימא לאתויי אוהב
31 ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כז:): לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי
32 לכל העולם כשרין א"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי
33 עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו ראה ואפילו במה שראה קודם
34 שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכת). היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק
35 חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו הא בפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי' עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 3 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון
2 להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא.
- 3 רמב"ם הלכות עדות פרק טו הלכה א
- 4 כל עדות שתבא הנאה לאדם ממנה אינו מעיד בה שזה הוא כמעיד על עצמו, לפיכך בני העיר שבא מערער לערער
5 עליהם במרחץ או ברחוב של עיר, אין אחד מבבלי העיר מעיד בדבר זה ולא דן א עד שיסלק עצמו בקנין גמור ואחר
6 כך יעיד או ידין.
- 7 רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב
- 8 הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב
9 שכן בה ביום ובלילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא
10 עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה
11 וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה
12 הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. /השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו.
13 א"א ונתננו לו השכר עכ"ל+.
- 14 יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף מג עמוד א
- 15 ושמעין נמי דשותפין לא מצו לאסוהדי להדדי אלא במידי דמסתלק מיניה וקנו מידו וקביל עליה אחריות דאתיא
16 מחמתיה ולא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא. ודוקא היכא דהויא תחילתו וסופו בכשרות. כגון דזבנה תרוייהו
17 להווא מידעם מאיניש מעלמא ונפק מערער עילויה דהווא מידעם דדידיה הוא, דלא ליזיל האי שותף וליסהיד ליה
18 לשותפיה דהאי מידעם דהאי מוכר הוה דהוה ליה נוגע בעדותו. אלא היכא דמסתלק מיניה הוה ליה תחילתו וסופו
19 בכשרות, דהא מעיקרא בשעת ידיעה כי אתידעא ליה האי סהדותא לית ליה להאי סהדא זכותא בגויה כלל דאכתי
20 ברשות מוכר הוה קאי, והשתא נמי בשעת הגדה כיון דאסתלק מיניה לאו נוגע בעדותו הוא, הלכך הוה ליה תחילתו
21 וסופו בכשרות וכשר.
- 22 אבל היכא דהויא תחילתו בפסלות, כגון דאתי לאסוהדי ליה לשותפיה דמזבן זבנה דכי זבנה שותפיה לתרוייהו
23 זבנה, ואשתכח דבשעת ידיעה בפסלות הוה אף על גב דסופו בכשרות פסול כדמיברר בפרק יש נוחלין (לקמן דף
24 קכ"ח ע"א) גבי פיסול קרובין. ופיסול נוגע בעדותו נמי כפיסול קרובין דמי, דקי"ל אדם קרוב אצל עצמו. וכל שכן
25 דהתם סתמא קאמרין עד שתהא תחילתו וסופו בכשרות, ומשמע דהכין דינא בכלהו אנפי דפסולי עדות. תדע
26 דהא טעמא דמילתא משום דבעינן עד או ראה או ידע אם לא יגיד שיהא ראוי לעדות בין בשעת ידיעה וראה בין
27 בשעת הגדה. והאי טעמא כי היכי דשייך בשאר פיסולי הכי נמי שייך בפיסול נוגע בעדותו. וראה ברורה מההיא
28 דגרסינן בפרק האיש מקדש (קידושין דף מ"ג ע"א) גבי הן הן שלוחיו הן הן עידי, וכן בגירושין וכן בדיני ממונות
29 ודייקינן עלה מאי קסבר, אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים הני נוגעין בעדותן הן, דאי אמרי לא
30 פרעניה אמר להו פרעו. אלא לעולם קא סבר המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים, ומיגו דיכלי למימר
31 אהדריה ללוה יכלין למימר פרענה למלוה. ואסיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת הסת, משתבעי הני עדים דיהיבנא
32 ליה ומשתבע מלוה דלא שקל ופרע ליה לזה למלוה. דש"מ דכיון דתקון רבנן שבועת הסת איעקר ליה מיגו מהכא.
33 דהא אי אמרי אהדרניה ללוה מיחייבי לאשתבעי ליה שבועת היסת, כי אמרי פרעניה למלוה נוגעין בעדותן נינהו
34 דקא פטרי נפשיהו משבועת היסת ואמטול הכי לא מהימנו. ואי ס"ד דגבי פסולא דנוגע בעדותו כי הוי סופו
35 בכשרות אף על גב דתחילתו בפסלות נמי כשר, הכא כיון דאשתבעו ליה ללוה איפטרו להו מיניה לגמרי ומהשתא
36 לסהדו ליה למיפטריה ממלוה דלאו נוגעין בעדותן נינהו. אלא לאו ש"מ דכיון דתחילתן בפסלות אף על גב דסופן
37 בכשרות פסילי. תדע נמי דהא כי מקשינן עליה מתניתא דבני העיר שנגב ספר תורה שלהן דתני עלה אין דנין

- 1 בדייני אותה העיר ואין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר. וקא מקשינן מינה עליה דשמואל אמאי ליסלקו נפשייהו
2 בתרי מינייהו ולידון להו. ומדלא קא מקשינן עליה מדקתני אין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר ליסלקו נפשייהו
3 בתרי מינייהו ולסהדו. ש"מ דגבי עדים מודי שמואל דכי היא תחלתן בפסלות אף על גב דסופן בכשרות פסולין. דאי
4 לא תימא הכי אדאקשי ליה דיינין דלא איירי בהו שמואל, מעדים דאיירי בהו שמואל הוה עדיף ליה לאקשוויי. אלא
5 משום דגבי עדים מודי שמואל דתחלתו וסופו בכשרות בעינן, והכא גבי בני העיר שנגב ספר תורה שלהן כיון
6 דבעינן סהדי דמסהדי דהאי גברא גנביה הוויא לה תחלתו בפסלות. דההיא שעתא דאיתידע ליה לסהדא דהאי
7 גברא גנביה אכתי לא איסתלק מיניה והוה אית ליה חולקא בגויה, ואף על גב דאסתלק מיניה בתר הכי והוה ליה
8 סופו בכשרות פסול.
- 9 ר"י מיגא"ש, ב"ב מב: ד"ה ומעידין-
- 10 אי קשיא לך ההיא דאמרינן כל שתחילתו בפסלות וסופו בכשרות פסול, כי אמרינן תחלתו בפסלות ואע"ג דסופו
11 בכשרות פסול היכא דהאי פסלות אתיא מחמת קריבות או פסלות גזלן ומאי דדמי ליה דהוויא ליה פסלות בגופיה
12 דסהדא. אבל היכא דלית ביה בסהדא פסלות לא מחמת קריבות ולא מחמת גזלנות אלא מחמת דקא מטי ליה
13 הנאה מסהדותיה הוא דלא מקבלינן ליה לסהדותיה כי מדחיא לה ההוא מיניה מקבלינן משום דמאן דמטי ליה
14 הנאה מסהדותיה לאו בר עדות ניהו בההיא מילתא כלל דהא ודאי לא מסהדי איניש לנפשיה וליכא עליה שם עד
15 כלל, דהא על פי שנים עדים יקום דבר אמר רחמנא אלמא איניש לגבי נפשיה ליכא עליה שם עד כלל כי היכי דתהוי
16 תחילתו בפסלות. והשתא דסליק נפשיה הוה עיקר העדות תחילתו וסופו בכשרות מיקרי אבל לגבי פיסול קריבות
17 או דגזלנות כיון דגופא אחרינא הוא דלא חזי לאסהודי עד פסול מיקרי הלכך אע"ג דמידחי ההיא קריבות או ההוא
18 גזלנות תחלתו בפסלות הוי ולא הוי כלום סהדותיה.
- 19 [מענין שהדגיש רק פסול תחילתו בפסלות, ואילו בגמרא יש ניסוח כפול: גם דרישת תחילתו בכשרות כתנאי
20 להכשר העדות...ומדויק ולשיטתו הוה.]
- 21 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מה עמוד א
- 22 אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר! אי דלית ליה ארעא אחריתי, מאי נפקא ליה מינה? לעולם דלית ליה
23 ארעא אחריתי, דאמר: לא ניחא דליהו לוח רשע ולא ישלם. סוף סוף לגבי אידך נמי לוח רשע ולא ישלם הוא!
24 דאמר: להכי זביני לך שלא באחריות.
- 25 ר"י מיגא"ש, ב"ב מה. ד"ה ולא –
- 26 לא ניחא ליה דלהווי לוח רשע ולא ישלם. יש כאן לשאלה היכי חיישינן ליה בעדות שקר כי היכי דלא להווי לוח רשע
27 ולא ישלם. והא רשע דעד שקר טפי חמיר ואלים מרשע דלוח רשע ולא ישלם? ולא עוד אלא דהא אשכחן דקרייה
28 רחמנא לעד שקר רשע דכתיב והצדיק את הצדיק והרשעו את הרשע, דהא אוקימנא בעדים זוממין הכתוב מדבר.
29 דאמר עולא מנין לעדים זוממין מן התורה דכתיב והצדיק את הצדיק וגו'. וכיון דקרייה רחמנא לעד שקר רשע היכי
30 חיישינן ליה דקא מסהדי עדות שקר כי היכי דלא להווי רשע ולא ישלם?
- 31 וא"ת דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישי ליה דמכוין לאסהודי עדות שקר הוא, אלא משום דחיישינן
32 דילמא מינטא דעתיה בסהדותא, הא ליכא למימר הכי דכי חיישינן למינטא דעתיה ה"מ לגבי דיינא שהוא דבר תלוי
33 בראיית לב דאיכא למימר דלא חזי זכותא למאן דסני וחובה למאן דרחים ליה. אבל גבי סהדא כיון דהוא דבר
34 התלוי בראיית העין מאי מינטא דעתא איכא. הילכך ליכא למימר הכי.
- 35 ויש להשיב בשאלה זו דהא דאמרינן דלא ניחא ליה דלהווי לוח רשע ולא ישלם לא לצאת ידי שמים הוא דלא ניחא
36 ליה בהכי. דאי משום ידי שמים, כיון דלית ליה מידי מאי אית ליה למעבד. הוה ליה אנוס ואנוס רחמנא פטריה.

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 5 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 אלא האי דלא ניחה ליה בהכי לצאת ידי הבריות הוא, דכיון דחזי ליה דלוה ולא ישלם קרו ליה רשע, משו"ה חיישינן
2 שמא מסהיד עדות שקר כי היכי דלא להוי גבייהו לוח רשע ולא ישלם. ולא איכפת ליה ברשע דעד שקר דהא לא
3 ידעי אינשי אי אסהיד עדות שקר או לא.
- 4 אי נמי יש להשיב דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישינן דעדות שקר הוא, אלא משום דכיון שלא ניחא
5 ליה למהוי לוח רשע ולא ישלם דאשתכח דקא מטי ליה הנאה מסהדותיה, הוה ליה כמאן דמסהיד לנפשיה דלא
6 מקבלינן מיניה. ולא משום דחיישינן ליה בההוא סהדותא, אלא משום דלא מקרי עד כלל.
- 7 נוגע למפרע ונוגע בערער משפחה-
- 8 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד א
- 9 זה פוסל עדיו של זה, וזה פוסל עדיו של זה, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: אימתי - בזמן שמביא עליהן ראייה
10 שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין - אינו יכול לפוסלן.
- 11 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 12 אמר רבי אלעזר: בבא הוא ואחר לפוסלן. - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! - אמר רב אחא בריה דרב איקא: כגון
13 שקרא עליו ערער. - ערער דמאי? אילימא ערער דגזלנותא - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! אלא: ערער דפגם
14 משפחה. רבי מאיר סבר: הני אמשפחה קמסהדי, ואיהו ממילא קפסיל. ורבנן סברי: סוף סוף נוגע בעדותו הוא.
- 15 כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשתי כיתי עדים, דרבי מאיר סבר: צריך לברר, ורבנן סברי: אינו צריך
16 לברר. אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן. אמרו לפניו רבי אמי ורב אסי: אין שם אלא כת אחת, מהו? -
17 אין שם אלא כת אחת? והאמרת: אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן! - אלא: נמצאת כת שניה קרובין או
18 פסולין, מהו? - אמר להן: כבר העידו עדים הראשונים. איכא דאמרי, אמר רב אשי: כבר העידו עדים הראשונים.
- 19 רשי-
- 20 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 21 אמשפחה קמסהדי - ולא משום האי לחודיה מסהדי, הלכך סהדותא אחרינא הוא, ולא כנוגע בעדות דמי.
- 22 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 23 נמצאת כת שניה קרובין או פסולין, לר' מאיר מהו, נהי דאין צריך לברר מכל מקום עכשיו אין כאן עדות והוה ליה
24 נוגע בעדות למפרע, או דילמא כי אסהיד מיהא לאו נוגע בעדות הוה, דאכתי לא מצאו כת שנייה פסולה.
- 25 כבר העידו הראשונים - (כת ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה, כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין
26 על הפסול, ועדיין לא היה נוגע בעדות, ומאחר שנתקבלה בהכשר נאמנין לפסול את הראשונים, לישנא אחרינא:
27 כבר העידו העדים הראשונים, כת ראשונה שהעידו בעדותן של בעלי דינן ומהימני, דכיון דשניה פסולה תו לא
28 מפסלי קמאי, דהוה ליה נוגע בעדות, ולשון ראשון נראה, מדנקט בהאי לישנא כבר העידו.
- 29 ספר אור זרוע חלק ד פסקי סנהדרין סימן ט
- 30 ולא איתברר לי היכא דהוה רגיל למימר האי בעל דין דהאי עד גזלן הוא קודם זה המעשה או מהימן. מידי דהוה
31 את"ח שאמרה בשעת מעשה. היכא שנוגע בדבר דלא מהימן ואם היה מודה ובא קודם המעשה מהימן. ולא
32 איתבריר לי נמי אי מפסיל האי עד לשאר עדיות. הואיל ועיקר אסהדותיה דהאי לצורכו הוה לא מיפסיל על פיו אפי'

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 6 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 לשאר עדיות או דילמא בשאר עדיות שאינו נוגע בדבר מיפסיל על פיו. מיהו גבי שתי כיתי עדים דפרישית בסמוך
2 משמע דלא מיפסלי אפילו לעדות אחרת:
- 3 שו"ת הרא"ש כלל ג סימן יג
- 4 וכל זמן שלא נסתלקו כל הצואה בטלה. כהיה דירושלמי שהביא רב אלפס ז"ל בפ"ק דמכות כתב כל נכסיו לב'
5 בני אדם והעדים כשרים לזה ופסולים לזה רבי יוחנן אמר פסול ור"ל אמר כשר. [אמר ר' אלעזר: מתניתין מסייע
6 לרבי יוחנן: מה שנים] נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה אף ג' נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן
7 בטלה, ומנין אפילו מאה ת"ל עדים. וכן יש תשובה בספר אבי העזרי שבימיו אירע מעשה באחד שחילק נכסיו
8 במתנת שכיב מרע לכמה בני אדם כאחד בפני עדים ושוב נמצא שהיו קרובים לא' ממקבלי המתנה ובטל כל
9 המתנה מכח הירושלמי שהבאתי. ואני שאלתי דבר זה לרבינו מאיר ז"ל וכתב לי תשובת אבי העזרי מה שכתב
10 רבינו אפרים ובעל העיטור ז"ל והסכים גם הוא שכל העדות בטלה. נאם הכותב אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.
- 11 שו"ת הריב"ש סימן קסח
- 12 ועוד יש לומר שאפי' היה נוגע בדבר כדבריהם והיה פסול להיות עד או דיין עד שיסתלק מן הזכות ההוא כדאמרינן
13 בפרק חזקת (מ"ג) ולסלקו בי תרי מינייהו ולידיינהו מ"מ אין הצואה בטלה בשביל זה שהרי שלשה עדים היו בה ודי
14 עדות בשנים הנשארים. ואין לומר בזה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה דכיון שאין פסלותו אלא מחמת
15 שהוא נוגע בעדות והוי כבעל דבר לא נצטרף עם האחרים כלל כדי שיבטל עדותן בצרופו מפני פסלותו. דבשלמא
16 אם היה קרוב או פסול מחמת פסול אחר היה אפשר לומר שיבטל עדותן בצרופו. וגם בזה י"ל שכיון שהוא עדות
17 בשטר הפסול חתם מעצמו לאחר שנכשר השטר כמו"ש זה למפרשים ז"ל. אמנם בבעל דבר עצמו לא שייך למימר
18 ביה לא עד ולא דיין כיון שהוא בעל דין ולכן לא נצטרף עם האחרים. דהכי נמי אמרינן בפ"ק דמכות (וא"ו) גבי נמצא
19 אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, דמקשינן התם בגמרא נרבע יציל הרוג יציל רובע יציל הורג יציל, ומתריצין
20 במקיימי דבר הכתוב מדבר, כלומר באותן שאפשר להיות עדים אם הם פסולים פוסלין האחרים בצרופן אבל הבעל
21 דבר עצמו לא חל עליו שם עדות כלל כדי שיצטרף עם האחרים ולפוסלן בצרופו. ומטעם זה אמרו הראשונים ז"ל
22 דמשום הכי אמרינן בפרק חזקת (מג) גבי תנו מנה לבני עירי דמהני סלוק שיסתלקו שנים מחלקם ויעידו ולא
23 פסלינן להו משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות. משום דקודם סלוקם כיון דהוו בעלי דבר לא שייך בהו עדות כלל
24 ולא מיקרי עדים פסולי' וכי נסתלקו השתא הוא דהוו עדים ותחלתן וסופן בכשרות הוא.
- 25 תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מב עמוד ב
- 26 אף על גב דלגבי קרוב פלגי סהדותא ואמרי' אף על גב דלגבי קרוב לא מהימנינן לגבי רחוק מהימן לגבי דידי' דהוא
27 נוגע בעדות ומכוון להנאתו כי היכי דלדידי' לא מהימנינן לי' לחברי' נמי לא מהימני' דכל מאי דמסהיד להנאתו מכוין
28
- 29 של' יקרא נוג' אלא כשמתכוין להנאתו אבל בעבור קרובו גזירת מלך היא שלא נאמיננו ואנו מאמינין אותו על הרחו'
30 אבל כשמעי' על עצמו ועל אחר כמו שלעצמו אינו נאמן גם על האחר אינו נאמן שכל מה שאמ' מפני שמתכוין
31 להנאתו ואין אנו מאמינין אותו אף על הרחוק
- 32
- 33 פתחי תשובה סימן לא'—לאור הש"ך נגד הראשונים ופוסקים בענין מדבר שקר תרחק-לגבי עד פסול שראה עדות
34 ולענין לשתוק ולהניחו לישבע אמת- השוה קרוב, נוגע, ופסול רשע, ופסול דרבנן

- 1 כפירת דברים בשבועה"פ ושבועה"ע-
- 2 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 3 הא דאקשינן אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה. קשיא לן דהא רבה דאמר הכופר בממון שיש עליו עדים פטור
4 איתותב, וי"מ הא קיימא שניה קמן בב"ד, ולי נראה דשאני עדות מפקדון דגבי פקדון כיון דעבידי דמייתי כפירת
5 ממון הוא והודאה דבעל דין עדיפא ליה דלא ליצטרך דינא ודיינא, אבל עדים ועדים מאי שנא אינהו מינן, והא
6 דמקשי מינה לרבה בפרק שבועת הפקדון בדרך ק"ו פריך לה, וי"ל דהך סוגיא לרבה היא, וכיוצא בה בקידושין (נ"א
7 א') את וחמור הוא.
- 8 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 9 ואיכא למידק אשמעתין מאי קא מקשה במתני' דשתי כתות ראשונה אמאי חייבת דהא קיימא שניה ורבינא ל"ל
10 לתרוצי הכי, אלא אפי' שתיהן ראויות להעיד תתחייב דאפי' בכפירת דברים בעלמא משמע לקמן בפרק שבועת
11 הפקדון שהן חייבין דהא רבה אמר התם הכופר בממון שיש עליו עדים פטור ואתב' עליה מהך מתני' דהיו שתי
12 כתי עדים בשלמא שניה תתחייב דהא כפרה ראשונה אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה ופרקינן לה אליבא דרבה
13 כדרבינא דאמר כשהיו קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות דמשמע דלרבה קשיא ולדידיה הוא דצריכינן לפירוקה
14 דרבינא הא למאן דלית ליה דרבה דכופר בממון שיש עליו עדים חייב אפי' שתיהן ראויות להעיד בשעה שכפרה
15 ראשונה אפילו ראשונה חייבת, ורבה הא איתותב התם ולא קי"ל כותיה וא"כ האי מקשה מאי קשיא ליה הכא
16 ורבינא למה לי' לאוקמה בהכי, והא ליתא דאנן בכפירת עדים בעינן בודאי כפירת ממון, דלא חייבה תורה אלא בזמן
17 שבכפירתו מפסיד התובע ממון ואפי' בגורם לממון פטור אליבא דרבנן וקי"ל כותיהו אבל כופר בפקדון בעת שיש
18 עדים בפקדון חייב משום דכתיב וכחש בעמיתו ואמרי' וכחש ואפי' כל שהו, וכי אקשי' עליה דרבה מהא מתני' דשתי
19 כתי עדים מכ"ש אקשי' עליה דהשתא אפי' בפקדון דכתיב בה וכחש בעמיתו אמר רבה דכל שיש עדים פטור
20 בשבועת העדות לא כ"ש, והא דפרקינן לה כדרבינא קושטא דמלתא קאמרינן דההיא ע"כ בכי האי גונא בלחוד היא
21 לכ"ע, וכי איתותב רבה התם מעיקר דבריו דאמר הכופר בפקדון שיש עליו עדים הוא דאיתותב הא בשבועת העדות
22 בודאי אינו חייב אלא כשאין שם עדים ממקום אחר.
- 23 תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 24 הא קיימא שנייה אמר רבינא וכו'. וקשה דלקמן פ' שבועת הפקדון לא אצטרך לאוקומא בנשותיהן גוססות אלא
25 לרבה דאמר הכופר במלוה שיש עליו עדים פטור והא איתותב וחייב אפילו בכפירת דברים, ואיכא לפלוגי בין היכא
26 דקיימי עדים קמן ובין היכא דליתנהו קמן. ונראה לי דלא דמי דבשבועת העדות לא חייבה תורה אלא היכא דהתובע
27 נפסד על ידם הילכך אינה נוהגת אלא בראוים להעיד וכפירה בב"ד הילכך כיון דקיימא שנייה נמצא שאינו מפסיד
28 במה שלא העידו, אבל בשבועת הפקדון אינו תלוי בהפסד ממון אלא בשביל שנשבע לשקר הילכך אפילו בכפירת
29 דברים חייב.
- 30 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 31 אבל כאן יש לדקדק עליו שהוא כתב בתשובותיו לא תימא כפריה ולא כפריה על הכתיבה הוא חוזר אבל אי כפריה
32 לאחר כתיבה מפקינן בההיא אורכתא אלא לא דיינינן בהו כל עיקר כיון שכפר, וא"כ בכאן היאך מתחייבין העדים,
33 אם בשחייב מודה עדות למה לי, אי בשאין חייב מודה הא איבטילא לה ההיא אורכתא משעת כפירה ולמה יתחייבו
34 עדים, ולא מצינן לאוקומה נמי בשכפר מקצת והודה במקצת דבהא נמי כתב הרב ז"ל באותה תשובה דבטלה לה
35 הרשאה ואין לו להשביעו על מה שכפר, ולא עוד אלא מה שהודה אין נותן לו משום דאמר ליה הנתבע אורכתא זו
36 כיון שכפרתי במקצתה בטלה ואפילו מה שהודיתי איני נותן לך דלאו בעל דברים דידי את, וי"ל דאם השביע על
37 העדים קודם שיתבענו לבעל דינו וכפרו ואח"כ תבעו והודה חייבין דעד כאן לא מספקא לן בפ' הפקדון (ל"ז א') אלא

- 1 בממון שיש עליו עדים דכפירת דברים הוא דהא קיימי הני, אבל במשביע עדים כל זמן שלא הודה הלה חייבין
2 דעביד איניש דכפר.
- 3 עוד נראה לי דכי אמרינן לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ דליכא עדים אבל איכא עדים וראה אף על פי
4 שהלה כופר, א"נ לא ראה והלה טוען לא היו דברים מעולם, וכ"ש בממון שיש עליו שטר, כיון שעל פי עדים יתחייב
5 באותו ממון לא מבטלה ההיא אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אבל היכא
6 דליכא עדים לא מצי לאשבועיה ולא לאשתעווי דינא אחרינא בהדיה משום דאורכתיה פסילא דמיחזי כשיקרא,
7 הילכך הכא משום הכי מחייבי סהדי דאי אתו ומסהדי אורכתיה שרירא וקיימא ומפיק ממונא, והשתא משום דכפרו
8 לא מצי לאפוקי ממונא ולא לאישתעווי נמי דינא בהדיה כלל ומפסיד הילכך מחייבי עדים, כנ"ל לפי דעת רבינו
9 הגדול ז"ל, וכן נראין דברי הרב רבי משה ז"ל שאמר בשם הגאונים ז"ל, וללישנא קמא דנהרדעי מתוקמא מתני'
10 בפקדון ולא כפריה בעידנא דאורכיה וההיא שעתא יכול להקדיש הוה וקנייה, וכי כפריה בתר הכי למורשה הוא
11 דכפר ומחייבי עדים.
- 12 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 13 ומיהו עוד יש לדקדק בעיקר שמועתינו לפי מש"כ הרב אלפסי בתשו', שהוא ז"ל כתב דהא דאמרי' לא כתבינן
14 אורכתא אמטלטלי דכפריה לאו דוקא דכפריה קודם כתיבת האורכתא אלא כל דכפריה בין קודם כתיבה בין לאחר
15 כתיבה אורכתא בטילא ואיבטילא משעת כפירה ולא דיינינן בה כל עיקר, ולא עוד אלא אפילו כפר במקצת והודה
16 במקצת אין משביעין אותו על מה שכפר ואפי' מה שהודה אינו נותן לו מפני שיכול לומר מאחר שכפרתי בה
17 נתבטלה ההרשאה ולא בעל דברים דידי את, ואם כן היכי משכחת פיתרי להך שמעתא דידן ולמה יתחייבו עדים
18 אלו בכפירתן, דהיכי דמי אי בשחייב מודה עדות ל"ל, ואפי' אינו מודה אי מלוה בשטר ומקיים הוא ושטר ביד זה
19 אפי' כפרו אין חייבין דכפירת דברים בעלמא היא, דה"ל כאילו היו שתי כיתי עדים דכפרה הראשונה פטורה שהרי
20 מתקיימת לו עדות בכת שניה והכא נמי לא שנא דכפירת דברים בעלמא הוא הואיל ושטרו ביד זה.
- 21 והרמב"ן ז"ל תירץ להעמיד דברי הרב ז"ל דכי אמרי' דלא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ בדליכא עדים
22 אבל איכא עדים וראה אף על פי שהלה כופר א"נ לא ראה והלה טוען להד"מ וכ"ש בממון שיש עליו שטר כיון שע"פ
23 עדים יתחייב באותו ממון כתבינן אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אלו דברי
24 הרב ז"ל, ולומר שיש להעמיד משנתנו באחד מכל הענינים הללו,
- 25
- 26 בענין נוגע-
- 27 תלמוד בבלי מסכת נדה דף מט עמוד ב
- 28 מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות - ראוי לדון דיני ממונות, ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות.
- 29 תוספות מסכת נדה דף נ עמוד א
- 30 ורבי מאיר היא - וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליג מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב). לימא לאתויי אוהב
31 ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כז:): לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי
32 לכל העולם כשרין א"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי
33 עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו ראה ואפילו במה שראה קודם
34 שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכח). היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק
35 חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו הא בפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי' עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 3 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון
2 להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא.
- 3 רמב"ם הלכות עדות פרק טו הלכה א
- 4 כל עדות שתבא הנאה לאדם ממנה אינו מעיד בה שזה הוא כמעיד על עצמו, לפיכך בני העיר שבא מערער לערער
5 עליהם במרחץ או ברחוב של עיר, אין אחד מבבלי העיר מעיד בדבר זה ולא דן א עד שיסלק עצמו בקנין גמור ואחר
6 כך יעיד או ידין.
- 7 רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב
- 8 הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב
9 שכן בה ביום ובלילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא
10 עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובלילה
11 וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובלילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה
12 הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. /השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו.
13 א"א ונתננו לו השכר עכ"ל+.
- 14 יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף מג עמוד א
- 15 ושמעין נמי דשותפין לא מצו לאסהודי להדדי אלא במידי דמסתלק מיניה וקנו מידו וקביל עליה אחריות דאתיא
16 מחמתיה ולא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא. ודוקא היכא דהויא תחילתו וסופו בכשרות. כגון דזבנה תרוייהו
17 להווא מידעם מאיניש מעלמא ונפק מערער עילויה דהווא מידעם דדידיה הוא, דלא ליזיל האי שותף וליסהיד ליה
18 לשותפיה דהאי מידעם דהאי מוכר הוה דהוה ליה נוגע בעדותו. אלא היכא דמסתלק מיניה הוה ליה תחילתו וסופו
19 בכשרות, דהא מעיקרא בשעת ידיעה כי אתידעא ליה האי סהדותא לית ליה להאי סהדא זכותא בגויה כלל דאכתי
20 ברשות מוכר הוה קאי, והשתא נמי בשעת הגדה כיון דאסתלק מיניה לאו נוגע בעדותו הוא, הלכך הוה ליה תחילתו
21 וסופו בכשרות וכשר.
- 22 אבל היכא דהויא תחילתו בפסלות, כגון דאתי לאסהודי ליה לשותפיה דמזבן זבנה דכי זבנה שותפיה לתרוייהו
23 זבנה, ואשתכח דבשעת ידיעה בפסלות הוה אף על גב דסופו בכשרות פסול כדמיברר בפרק יש נוחלין (לקמן דף
24 קכ"ח ע"א) גבי פיסול קרובין. ופיסול נוגע בעדותו נמי כפיסול קרובין דמי, דקי"ל אדם קרוב אצל עצמו. וכל שכן
25 דהתם סתמא קאמרין עד שתהא תחילתו וסופו בכשרות, ומשמע דהכין דינא בכלהו אנפי דפסולי עדות. תדע
26 דהא טעמא דמילתא משום דבעינן עד או ראה או ידע אם לא יגיד שיהא ראוי לעדות בין בשעת ידיעה וראה בין
27 בשעת הגדה. והאי טעמא כי היכי דשייך בשאר פיסולי הכי נמי שייך בפיסול נוגע בעדותו. וראה ברורה מההיא
28 דגרסינן בפרק האיש מקדש (קידושין דף מ"ג ע"א) גבי הן הן שלוחיו הן הן עידי, וכן בגירושין וכן בדיני ממונות
29 ודייקינן עלה מאי קסבר, אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים הני נוגעין בעדותן הן, דאי אמרי לא
30 פרעניה אמר להו פרעו. אלא לעולם קא סבר המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים, ומיגו דיכלי למימר
31 אהדריה ללוה יכלין למימר פרענה למלוה. ואסיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת הסת, משתבעי הני עדים דיהיבנא
32 ליה ומשתבע מלוה דלא שקל ופרע ליה לזה למלוה. דש"מ דכיון דתקון רבנן שבועת הסת איעקר ליה מיגו מהכא.
33 דהא אי אמרי אהדרניה ללוה מיחייבי לאשתבעי ליה שבועת היסת, כי אמרי פרעניה למלוה נוגעין בעדותן נינהו
34 דקא פטרי נפשייהו משבועת היסת ואמטול הכי לא מהימנו. ואי ס"ד דגבי פסולא דנוגע בעדותו כי הוי סופו
35 בכשרות אף על גב דתחילתו בפסלות נמי כשר, הכא כיון דאשתבעו ליה ללוה איפטרו להו מיניה לגמרי ומהשתא
36 לסהדו ליה למיפטריה ממלוה דלאו נוגעין בעדותן נינהו. אלא לאו ש"מ דכיון דתחילתן בפסלות אף על גב דסופן
37 בכשרות פסילי. תדע נמי דהא כי מקשינן עליה מתניתא דבני העיר שנגב ספר תורה שלהן דתני עלה אין דנין

- 1 בדיוני אותה העיר ואין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר. וקא מקשינן מינה עליה דשמואל אמאי ליסלקו נפשייהו
2 בתרי מינייהו ולידון להו. ומדלא קא מקשינן עליה מדקתני אין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר ליסלקו נפשייהו
3 בתרי מינייהו ולסהדו. ש"מ דגבי עדים מודי שמואל דכי היא תחלתן בפסלות אף על גב דסופן בכשרות פסולין. דאי
4 לא תימא הכי אדאקשי ליה דיינין דלא איירי בהו שמואל, מעדים דאיירי בהו שמואל הוה עדיף ליה לאקשוויי. אלא
5 משום דגבי עדים מודי שמואל דתחלתו וסופו בכשרות בעינן, והכא גבי בני העיר שנגב ספר תורה שלהן כיון
6 דבעינן סהדי דמסהדי דהאי גברא גנביה הויה לה תחלתו בפסלות. דההיא שעתא דאיתידע ליה לסהדא דהאי
7 גברא גנביה אכתי לא איסתלק מיניה והוה אית ליה חולקא בגויה, ואף על גב דאסתלק מיניה בתר הכי והוה ליה
8 סופו בכשרות פסול.
- 9 ר"י מיגא"ש, ב"ב מב: ד"ה ומעידין-
- 10 אי קשיא לך ההיא דאמרינן כל שתחילתו בפסלות וסופו בכשרות פסול, כי אמרינן תחלתו בפסלות ואע"ג דסופו
11 בכשרות פסול היכא דהאי פסלות אתיא מחמת קריבות או פסלות גזלן ומאי דדמי ליה דהויה ליה פסלות בגופיה
12 דסהדא. אבל היכא דלית ביה בסהדא פסלות לא מחמת קריבות ולא מחמת גזלנות אלא מחמת דקא מטי ליה
13 הנאה מסהדותיה הוא דלא מקבלינן ליה לסהדותיה כי מדחיא לה ההוא מיניה מקבלינן משום דמאן דמטי ליה
14 הנאה מסהדותיה לאו בר עדות ניהו בההיא מילתא כלל דהא ודאי לא מסהדי איניש לנפשיה וליכא עליה שם עד
15 כלל, דהא על פי שנים עדים יקום דבר אמר רחמנא אלמא איניש לגבי נפשיה ליכא עליה שם עד כלל כי היכי דתהוי
16 תחילתו בפסלות. והשתא דסליק נפשיה הוה עיקר העדות תחילתו וסופו בכשרות מיקרי אבל לגבי פיסול קריבות
17 או דגזלנות כיון דגופא אחרינא הוא דלא חזי לאסהודי עד פסול מיקרי הלכך אע"ג דמידחי ההיא קריבות או ההוא
18 גזלנות תחלתו בפסלות הוי ולא הוי כלום סהדותיה.
- 19 [מענין שהדגיש רק פסול תחילתו בפסלות, ואילו בגמרא יש ניסוח כפול: גם דרישת תחילתו בכשרות כתנאי
20 להכשר העדות...ומדויק ולשיטתו הוה.]
- 21 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מה עמוד א
- 22 אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר! אי דלית ליה ארעא אחריתי, מאי נפקא ליה מינה? לעולם דלית ליה
23 ארעא אחריתי, דאמר: לא ניחא דליהו ליה רשע ולא ישלם. סוף סוף לגבי אידך נמי ליה רשע ולא ישלם הוא!
24 דאמר: להכי זביני לך שלא באחריות.
- 25 ר"י מיגא"ש, ב"ב מה. ד"ה ולא –
- 26 לא ניחא ליה דלהו ליה רשע ולא ישלם. יש כאן לשאלה היכי חיישינן ליה בעדות שקר כי היכי דלא להו ליה רשע
27 ולא ישלם. והא רשע דעד שקר טפי חמיר ואלים מרשע דלוה רשע ולא ישלם? ולא עוד אלא דהא אשכחן דקרייה
28 רחמנא לעד שקר רשע דכתיב והצדיק את הצדיק והרשעו את הרשע, דהא אוקימנא בעדים זוממין הכתוב מדבר.
29 דאמר עולא מנין לעדים זוממין מן התורה דכתיב והצדיק את הצדיק וגו'. וכיון דקרייה רחמנא לעד שקר רשע היכי
30 חיישינן ליה דקא מסהדי עדות שקר כי היכי דלא להו ליה רשע ולא ישלם?
- 31 וא"ת דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישי ליה דמכוין לאסהודי עדות שקר הוא, אלא משום דחיישינן
32 דילמא מינטא דעתיה בסהדותא, הא ליכא למימר הכי דכי חיישינן למינטא דעתיה ה"מ לגבי דיינא שהוא דבר תלוי
33 בראיית לב דאיכא למימר דלא חזי זכותא למאן דסני וחובה למאן דרחים ליה. אבל גבי סהדא כיון דהוא דבר
34 התלוי בראיית העין מאי מינטא דעתא איכא. הילכך ליכא למימר הכי.
- 35 ויש להשיב בשאלה זו דהא דאמרינן דלא ניחא ליה דלהו ליה רשע ולא ישלם לא לצאת ידי שמים הוא דלא ניחא
36 ליה בהכי. דאי משום ידי שמים, כיון דלית ליה מידי מאי אית ליה למעבד. הוה ליה אנוס ואנוס רחמנא פטריה.

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 5 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 אלא האי דלא ניחה ליה בהכי לצאת ידי הבריות הוא, דכיון דחזי ליה דלוה ולא ישלם קרו ליה רשע, משו"ה חיישינן
- 2 שמא מסהיד עדות שקר כי היכי דלא להוי גבייהו לוח רשע ולא ישלם. ולא איכפת ליה ברשע דעד שקר דהא לא
- 3 ידעי אינשי אי אסהיד עדות שקר או לא.
- 4 אי נמי יש להשיב דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישינן דעדות שקר הוא, אלא משום דכיון שלא ניחא
- 5 ליה למהוי לוח רשע ולא ישלם דאשתכח דקא מטי ליה הנאה מסהדותיה, הוה ליה כמאן דמסהיד לנפשיה דלא
- 6 מקבלינן מיניה. ולא משום דחיישינן ליה בההוא סהדותא, אלא משום דלא מקרי עד כלל.
- 7 נוגע למפרע ונוגע בערער משפחה-
- 8 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד א
- 9 זה פוסל עדיו של זה, וזה פוסל עדיו של זה, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: אימתי - בזמן שמביא עליהן ראייה
- 10 שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין - אינו יכול לפוסלן.
- 11 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 12 אמר רבי אלעזר: בבא הוא ואחר לפוסלן. - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! - אמר רב אחא בריה דרב איקא: כגון
- 13 שקרא עליו ערער. - ערער דמאי? אילימא ערער דגזלנותא - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! אלא: ערער דפגם
- 14 משפחה. רבי מאיר סבר: הני אמשפחה קמסהדי, ואיהו ממילא קפסיל. ורבנן סברי: סוף סוף נוגע בעדותו הוא.
- 15 כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשתי כיתי עדים, דרבי מאיר סבר: צריך לברר, ורבנן סברי: אינו צריך
- 16 לברר. אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן. אמרו לפניו רבי אמי ורב אסי: אין שם אלא כת אחת, מהו? -
- 17 אין שם אלא כת אחת? והאמרת: אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן! - אלא: נמצאת כת שניה קרובין או
- 18 פסולין, מהו? - אמר להן: כבר העידו עדים הראשונים. איכא דאמרי, אמר רב אשי: כבר העידו עדים הראשונים.
- 19 רשי-
- 20 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 21 אמשפחה קמסהדי - ולא משום האי לחודיה מסהדי, הלכך סהדותא אחרינא הוא, ולא כנוגע בעדות דמי.
- 22 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 23 נמצאת כת שניה קרובין או פסולין, לר' מאיר מהו, נהי דאין צריך לברר מכל מקום עכשיו אין כאן עדות והוה ליה
- 24 נוגע בעדות למפרע, או דילמא כי אסהיד מיהא לאו נוגע בעדות הוה, דאכתי לא מצאו כת שנייה פסולה.
- 25 כבר העידו הראשונים - (כת ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה, כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין
- 26 על הפסול, ועדיין לא היה נוגע בעדות, ומאחר שנתקבלה בהכשר נאמנין לפסול את הראשונים, לישנא אחרינא:
- 27 כבר העידו העדים הראשונים, כת ראשונה שהעידו בעדותן של בעלי דינן ומהימני, דכיון דשניה פסולה תו לא
- 28 מפסלי קמאי, דהוה ליה נוגע בעדות, ולשון ראשון נראה, מדנקט בהאי לישנא כבר העידו.
- 29 ספר אור זרוע חלק ד פסקי סנהדרין סימן ט
- 30 ולא איתברר לי היכא דהוה רגיל למימר האי בעל דין דהאי עד גזלן הוא קודם זה המעשה או מהימן. מידי דהוה
- 31 את"ח שאמרה בשעת מעשה. היכא שנוגע בדבר דלא מהימן ואם היה מודה ובא קודם המעשה מהימן. ולא
- 32 איתבריר לי נמי אי מפסיל האי עד לשאר עדיות. הואיל ועיקר אסהדותיה דהאי לצורכו הוה לא מיפסיל על פיו אפי'

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 6 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 לשאר עדיות או דילמא בשאר עדיות שאינו נוגע בדבר מיפסיל על פיו. מיהו גבי שתי כיתי עדים דפרישית בסמוך
2 משמע דלא מיפסלי אפילו לעדות אחרת:
- 3 שו"ת הרא"ש כלל ג סימן יג
- 4 וכל זמן שלא נסתלקו כל הצואה בטלה. כההיא דירושלמי שהביא רב אלפס ז"ל בפ"ק דמכות כתב כל נכסיו לב'
5 בני אדם והעדים כשרים לזה ופסולים לזה רבי יוחנן אמר פסול ור"ל אמר כשר. [אמר ר' אלעזר: מתניתין מסייע
6 לרבי יוחנן: מה שנים] נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה אף ג' נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן
7 בטלה, ומנין אפילו מאה ת"ל עדים. וכן יש תשובה בספר אבי העזרי שבימיו אירע מעשה באחד שחילק נכסיו
8 במתנת שכיב מרע לכמה בני אדם כאחד בפני עדים ושוב נמצא שהיו קרובים לא' ממקבלי המתנה ובטל כל
9 המתנה מכח הירושלמי שהבאתי. ואני שאלתי דבר זה לרבינו מאיר ז"ל וכתב לי תשובת אבי העזרי מה שכתב
10 רבינו אפרים ובעל העיטור ז"ל והסכים גם הוא שכל העדות בטלה. נאם הכותב אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.
- 11 שו"ת הריב"ש סימן קסח
- 12 ועוד יש לומר שאפי' היה נוגע בדבר כדבריהם והיה פסול להיות עד או דיין עד שיסתלק מן הזכות ההוא כדאמרינן
13 בפרק חזקת (מ"ג) ולסלקו בי תרי מינייהו ולידיינהו מ"מ אין הצואה בטלה בשביל זה שהרי שלשה עדים היו בה ודי
14 עדות בשנים הנשארים. ואין לומר בזה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה דכיון שאין פסלותו אלא מחמת
15 שהוא נוגע בעדות והוי כבעל דבר לא נצטרף עם האחרים כלל כדי שיבטל עדותן בצרופו מפני פסלותו. דבשלמא
16 אם היה קרוב או פסול מחמת פסול אחר היה אפשר לומר שיבטל עדותן בצרופו. וגם בזה י"ל שכיון שהוא עדות
17 בשטר הפסול חתם מעצמו לאחר שנכשר השטר כמו"ש זה למפרשים ז"ל. אמנם בבעל דבר עצמו לא שייך למימר
18 ביה לא עד ולא דיין כיון שהוא בעל דין ולכן לא נצטרף עם האחרים. דהכי נמי אמרינן בפ"ק דמכות (וא"ו) גבי נמצא
19 אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, דמקשינן התם בגמרא נרבע יציל הרוג יציל רובע יציל הורג יציל, ומתריצין
20 במקיימי דבר הכתוב מדבר, כלומר באותן שאפשר להיות עדים אם הם פסולים פוסלין האחרים בצרופן אבל הבעל
21 דבר עצמו לא חל עליו שם עדות כלל כדי שיצטרף עם האחרים ולפוסלן בצרופו. ומטעם זה אמרו הראשונים ז"ל
22 דמשום הכי אמרינן בפרק חזקת (מג) גבי תנו מנה לבני עירי דמהני סלוק שיסתלקו שנים מחלקם ויעידו ולא
23 פסלינן להו משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות. משום דקודם סלוקם כיון דהוו בעלי דבר לא שייך בהו עדות כלל
24 ולא מיקרי עדים פסולי' וכי נסתלקו השתא הוא דהוו עדים ותחלתן וסופן בכשרות הוא.
- 25 תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מב עמוד ב
- 26 אף על גב דלגבי קרוב פלגי סהדותא ואמרי' אף על גב דלגבי קרוב לא מהימנינן לגבי רחוק מהימן לגבי דידי' דהוא
27 נוגע בעדות ומכוון להנאתו כי היכי דלדידי' לא מהימנינן לי' לחברי' נמי לא מהימני' דכל מאי דמסהיד להנאתו מכוין
28
- 29 של' יקרא נוג' אלא כשמתכוין להנאתו אבל בעבור קרובו גזירת מלך היא שלא נאמיננו ואנו מאמינין אותו על הרחו'
30 אבל כשמעי' על עצמו ועל אחר כמו שלעצמו אינו נאמן גם על האחר אינו נאמן שכל מה שאמ' מפני שמתכוין
31 להנאתו ואין אנו מאמינין אותו אף על הרחוק
- 32
- 33 פתחי תשובה סימן לא'—לאור הש"ך נגד הראשונים ופוסקים בענין מדבר שקר תרחק-לגבי עד פסול שראה עדות
34 ולענין לשתוק ולהניחו לישבע אמת- השוה קרוב, נוגע, ופסול רשע, ופסול דרבנן

- 1 כפירת דברים בשבועה"פ ושבועה"ע-
- 2 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 3 הא דאקשינן אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה. קשיא לן דהא רבה דאמר הכופר בממון שיש עליו עדים פטור
4 איתותב, וי"מ הא קיימא שניה קמן בב"ד, ולי נראה דשאני עדות מפקדון דגבי פקדון כיון דעבידי דמייתי כפירת
5 ממון הוא והודאה דבעל דין עדיפא ליה דלא ליצטרך דינא ודיינא, אבל עדים ועדים מאי שנא אינהו מינן, והא
6 דמקשי מינה לרבה בפרק שבועת הפקדון בדרך ק"ו פריך לה, וי"ל דהך סוגיא לרבה היא, וכיוצא בה בקידושין (נ"א
7 א) את וחמור הוא.
- 8 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 9 ואיכא למידק אשמעתין מאי קא מקשה במתני' דשתי כתות ראשונה אמאי חייבת דהא קיימא שניה ורבינא ל"ל
10 לתרוצי הכי, אלא אפי' שתיהן ראויות להעיד תתחייב דאפי' בכפירת דברים בעלמא משמע לקמן בפרק שבועת
11 הפקדון שהן חייבין דהא רבה אמר התם הכופר בממון שיש עליו עדים פטור ואותב' עליה מהך מתני' דהיו שתי
12 כתי עדים בשלמא שניה תתחייב דהא כפרה ראשונה אלא ראשונה אמאי הא קיימא שניה ופרקינן לה אליבא דרבה
13 כדרבינא דאמר כשהיו קרובין בנשותיהן ונשותיהן גוססות דמשמע דלרבה קשיא ולדידיה הוא דצריכינן לפירוקה
14 דרבינא הא למאן דלית ליה דרבה דכופר בממון שיש עליו עדים חייב אפי' שתיהן ראויות להעיד בשעה שכפרה
15 ראשונה אפילו ראשונה חייבת, ורבה הא איתותב התם ולא קי"ל כותיה וא"כ האי מקשה מאי קשיא ליה הכא
16 ורבינא למה לי' לאוקמה בהכי, והא ליתא דאנן בכפירת עדים בעינן בודאי כפירת ממון, דלא חייבה תורה אלא בזמן
17 שבכפירתו מפסיד התובע ממון ואפי' בגורם לממון פטור אליבא דרבנן וקי"ל כותיהו אבל כופר בפקדון בעת שיש
18 עדים בפקדון חייב משום דכתיב וכחש בעמיתו ואמרי' וכחש ואפי' כל שהו, וכי אקשי' עליה דרבה מהא מתני' דשתי
19 כתי עדים מכ"ש אקשי' עליה דהשתא אפי' בפקדון דכתיב בה וכחש בעמיתו אמר רבה דכל שיש עדים פטור
20 בשבועת העדות לא כ"ש, והא דפרקינן לה כדרבינא קושטא דמלתא קאמרינן דההיא ע"כ בכי האי גונא בלחוד היא
21 לכ"ע, וכי איתותב רבה התם מעיקר דבריו דאמר הכופר בפקדון שיש עליו עדים הוא דאיתותב הא בשבועת העדות
22 בודאי אינו חייב אלא כשאין שם עדים ממקום אחר.
- 23 תוספות הרא"ש מסכת שבועות דף לג עמוד א
- 24 הא קיימא שנייה אמר רבינא וכו'. וקשה דלקמן פ' שבועת הפקדון לא אצטרך לאוקומא בנשותיהן גוססות אלא
25 לרבה דאמר הכופר במלוה שיש עליו עדים פטור והא איתותב וחייב אפילו בכפירת דברים, ואיכא לפלוגי בין היכא
26 דקיימי עדים קמן ובין היכא דליתנהו קמן. ונראה לי דלא דמי דבשבועת העדות לא חייבה תורה אלא היכא דהתובע
27 נפסד על ידם הילכך אינה נוהגת אלא בראוים להעיד וכפירה בב"ד הילכך כיון דקיימא שנייה נמצא שאינו מפסיד
28 במה שלא העידו, אבל בשבועת הפקדון אינו תלוי בהפסד ממון אלא בשביל שנשבע לשקר הילכך אפילו בכפירת
29 דברים חייב.
- 30 חידושי הרמב"ן מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 31 אבל כאן יש לדקדק עליו שהוא כתב בתשובותיו לא תימא כפריה ולא כפריה על הכתיבה הוא חוזר אבל אי כפריה
32 לאחר כתיבה מפקינן בההיא אורכתא אלא לא דיינינן בהו כל עיקר כיון שכפר, וא"כ בכאן היאך מתחייבין העדים,
33 אם בשחייב מודה עדות למה לי, אי בשאין חייב מודה הא איבטילא לה ההיא אורכתא משעת כפירה ולמה יתחייבו
34 עדים, ולא מצינן לאוקומה נמי בשכפר מקצת והודה במקצת דבהא נמי כתב הרב ז"ל באותה תשובה דבטלה לה
35 הרשאה ואין לו להשביעו על מה שכפר, ולא עוד אלא מה שהודה אין נותן לו משום דאמר ליה הנתבע אורכתא זו
36 כיון שכפרתי במקצתה בטלה ואפילו מה שהודיתי איני נותן לך דלאו בעל דברים דידי את, וי"ל דאם השביע על
37 העדים קודם שיתבענו לבעל דינו וכפרו ואח"כ תבעו והודה חייבין דעד כאן לא מספקא לן בפ' הפקדון (ל"ז א) אלא

- 1 בממון שיש עליו עדים דכפירת דברים הוא דהא קיימי הני, אבל במשביע עדים כל זמן שלא הודה הלה חייבין
2 דעביד איניש דכפר.
- 3 עוד נראה לי דכי אמרינן לא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ דליכא עדים אבל איכא עדים וראה אף על פי
4 שהלה כופר, א"נ לא ראה והלה טוען לא היו דברים מעולם, וכ"ש בממון שיש עליו שטר, כיון שעל פי עדים יתחייב
5 באותו ממון לא מבטלה ההיא אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אבל היכא
6 דליכא עדים לא מצי לאשבועיה ולא לאשתעווי דינא אחרינא בהדיה משום דאורכתיה פסילא דמיחזי כשיקרא,
7 הילכך הכא משום הכי מחייבי סהדי דאי אתו ומסהדי אורכתיה שרירא וקיימא ומפיק ממונא, והשתא משום דכפרו
8 לא מצי לאפוקי ממונא ולא לאישתעווי נמי דינא בהדיה כלל ומפסיד הילכך מחייבי עדים, כנ"ל לפי דעת רבינו
9 הגדול ז"ל, וכן נראין דברי הרב רבי משה ז"ל שאמר בשם הגאונים ז"ל, וללישנא קמא דנהרדעי מתוקמא מתני'
10 בפקדון ולא כפריה בעידנא דאורכיה וההיא שעתא יכול להקדיש הוה וקנייה, וכי כפריה בתר הכי למורשה הוא
11 דכפר ומחייבי עדים.
- 12 חידושי הרשב"א מסכת שבועות דף לג עמוד ב
- 13 ומיהו עוד יש לדקדק בעיקר שמועתינו לפי מש"כ הרב אלפסי בתשו', שהוא ז"ל כתב דהא דאמרי' לא כתבינן
14 אורכתא אמטלטלי דכפריה לאו דוקא דכפריה קודם כתיבת האורכתא אלא כל דכפריה בין קודם כתיבה בין לאחר
15 כתיבה אורכתא בטילא ואיבטילא משעת כפירה ולא דיינינן בה כל עיקר, ולא עוד אלא אפילו כפר במקצת והודה
16 במקצת אין משביעין אותו על מה שכפר ואפי' מה שהודה אינו נותן לו מפני שיכול לומר מאחר שכפרתי בה
17 נתבטלה ההרשאה ולא בעל דברים דידי את, ואם כן היכי משכחת פיתרי להך שמעתא דידן ולמה יתחייבו עדים
18 אלו בכפירתן, דהיכי דמי אי בשחייב מודה עדות ל"ל, ואפי' אינו מודה אי מלוה בשטר ומקיים הוא ושטר ביד זה
19 אפי' כפרו אין חייבין דכפירת דברים בעלמא היא, דה"ל כאילו היו שתי כיתי עדים דכפרה הראשונה פטורה שהרי
20 מתקיימת לו עדות בכת שניה והכא נמי לא שנא דכפירת דברים בעלמא הוא הואיל ושטרו ביד זה.
- 21 והרמב"ן ז"ל תירץ להעמיד דברי הרב ז"ל דכי אמרי' דלא כתבינן אורכתא אמטלטלי דכפריה ה"מ בדליכא עדים
22 אבל איכא עדים וראה אף על פי שהלה כופר א"נ לא ראה והלה טוען להד"מ וכ"ש בממון שיש עליו שטר כיון שע"פ
23 עדים יתחייב באותו ממון כתבינן אורכתא משום דלא מיחזי כשיקרא דהא איכא עדים דקושטא קאמר, אלו דברי
24 הרב ז"ל, ולומר שיש להעמיד משנתנו באחד מכל הענינים הללו,
- 25
- 26 בענין נוגע-
- 27 תלמוד בבלי מסכת נדה דף מט עמוד ב
- 28 מתני' כל הראוי לדון דיני נפשות - ראוי לדון דיני ממונות, ויש שראוי לדון דיני ממונות ואינו ראוי לדון דיני נפשות.
- 29 תוספות מסכת נדה דף נ עמוד א
- 30 ורבי מאיר היא - וא"ת אמאי קאמר לאתויי סומא ופליג מתניתין אסתמא דסנהדרין (דף לב). לימא לאתויי אוהב
31 ושונא דכשרין להעיד ופסולין לדון כדאמר בפרק זה בורר (שם כז:): לרבנן דרבי יהודה וי"ל דלא פסיקא ליה שהרי
32 לכל העולם כשרין א"נ מתניתין ע"כ לא מיתוקמא כרבנן דהא קתני כל הכשר לדון כשר להעיד והרי סומא בשתי
33 עיניו לרבנן דכשר לדון דהא לא מקשינן ריבים לנגעים ואילו להעיד פסול מאו ראה ואפילו במה שראה קודם
34 שנסתמא פסול להעיד כדאמר ביש נוחלין (ב"ב קכת). היה יודע לו עדות קודם שנסתמא ונסתמא פסול וא"ת בפרק
35 חזקת הבתים (שם דף מג.) דפריך וליסלקו בי תרי מינייהו ולידיינו הא בפ' יש נוחלין שהבאתי פוסל תחלתו בפסול

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי' עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 3 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 וסופו בכשרות וכי תימא לדון כשר טפי והתנן כל הכשר לדון כשר להעיד וי"ל דמתניתין מיירי בלהבא כל הכשר לדון
2 להבא כשר להעיד מה שיראה מכאן ולהבא.
- 3 רמב"ם הלכות עדות פרק טו הלכה א
- 4 כל עדות שתבא הנאה לאדם ממנה אינו מעיד בה שזה הוא כמעיד על עצמו, לפיכך בני העיר שבא מערער לערער
5 עליהם במרחץ או ברחוב של עיר, אין אחד מבבלי העיר מעיד בדבר זה ולא דן א עד שיסלק עצמו בקנין גמור ואחר
6 כך יעיד או ידין.
- 7 רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק יב הלכה ב
- 8 הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה, טען בעל החצר ואמר שמא לא ב
9 שכן בה ביום ובליילה או שמא אלו שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובליילה הרי זו טענה, אומרים למחזיק או תביא
10 עדים ששנים אלו גמורות ביום ובליילה או הסתלק, אפילו באו עדים ואמרו לנו השכיר ואנו דרנו בה ביום ובליילה
11 וטען בעל החצר ואמר יביאו עדים שדרו בה ביום ובליילה, צריכין אלו השוכרין להביא ראיה שדרו בה תמיד, שזה
12 הדבר תלוי בהן ואין תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו. /השגת הראב"ד/ אפילו באו עדים וכו' עד כדי שיעידו לו.
13 א"א ונתננו לו השכר עכ"ל+.
- 14 יד רמ"ה מסכת בבא בתרא דף מג עמוד א
- 15 ושמעין נמי דשותפין לא מצו לאסהודי להדדי אלא במידי דמסתלק מיניה וקנו מידו וקביל עליה אחריות דאתיא
16 מחמתיה ולא קביל עליה אחריות דאתיא מעלמא. ודוקא היכא דהויא תחילתו וסופו בכשרות. כגון דזבנה תרוייהו
17 להווא מידעם מאיניש מעלמא ונפק מערער עילויה דהווא מידעם דדידיה הוא, דלא ליזיל האי שותף וליסהיד ליה
18 לשותפיה דהאי מידעם דהאי מוכר הוה דהוה ליה נוגע בעדותו. אלא היכא דמסתלק מיניה הוה ליה תחילתו וסופו
19 בכשרות, דהא מעיקרא בשעת ידיעה כי אתידעא ליה האי סהדותא לית ליה להאי סהדא זכותא בגויה כלל דאכתי
20 ברשות מוכר הוה קאי, והשתא נמי בשעת הגדה כיון דאסתלק מיניה לאו נוגע בעדותו הוא, הלכך הוה ליה תחילתו
21 וסופו בכשרות וכשר.
- 22 אבל היכא דהויא תחילתו בפסלות, כגון דאתי לאסהודי ליה לשותפיה דמזבן זבנה דכי זבנה שותפיה לתרוייהו
23 זבנה, ואשתכח דבשעת ידיעה בפסלות הוה אף על גב דסופו בכשרות פסול כדמיברר בפרק יש נוחלין (לקמן דף
24 קכ"ח ע"א) גבי פיסול קרובין. ופיסול נוגע בעדותו נמי כפיסול קרובין דמי, דקי"ל אדם קרוב אצל עצמו. וכל שכן
25 דהתם סתמא קאמרינן עד שתהא תחילתו וסופו בכשרות, ומשמע דהכין דינא בכלהו אנפי דפסולי עדות. תדע
26 דהא טעמא דמילתא משום דבעינן עד או ראה או ידע אם לא יגיד שיהא ראוי לעדות בין בשעת ידיעה וראה בין
27 בשעת הגדה. והאי טעמא כי היכי דשייך בשאר פיסולי הכי נמי שייך בפיסול נוגע בעדותו. וראה ברורה מההיא
28 דגרסינן בפרק האיש מקדש (קידושין דף מ"ג ע"א) גבי הן הן שלוחיו הן הן עידי, וכן בגירושין וכן בדיני ממונות
29 ודייקינן עלה מאי קסבר, אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפרעו בעדים הני נוגעין בעדותן הן, דאי אמרי לא
30 פרעניה אמר להו פרעו. אלא לעולם קא סבר המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפרעו בעדים, ומיגו דיכלי למימר
31 אהדריה ללוה יכלין למימר פרענה למלוה. ואסיקנא והשתא דתקון רבנן שבועת הסת, משתבעי הני עדים דיהיבנא
32 ליה ומשתבע מלוה דלא שקל ופרע ליה לזה למלוה. דש"מ דכיון דתקון רבנן שבועת הסת איעקר ליה מיגו מהכא.
33 דהא אי אמרי אהדרניה ללוה מיחייבי לאשתבעי ליה שבועת היסת, כי אמרי פרעניה למלוה נוגעין בעדותן נינהו
34 דקא פטרי נפשייהו משבועת היסת ואמטול הכי לא מהימנו. ואי ס"ד דגבי פסולא דנוגע בעדותו כי הוי סופו
35 בכשרות אף על גב דתחילתו בפסלות נמי כשר, הכא כיון דאשתבעו ליה ללוה איפטרו להו מיניה לגמרי ומהשתא
36 לסהדו ליה למיפטריה ממלוה דלאו נוגעין בעדותן נינהו. אלא לאו ש"מ דכיון דתחילתן בפסלות אף על גב דסופן
37 בכשרות פסילי. תדע נמי דהא כי מקשינן עליה מתניתא דבני העיר שנגב ספר תורה שלהן דתני עלה אין דנין

- 1 בדיוני אותה העיר ואין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר. וקא מקשינן מינה עליה דשמואל אמאי ליסלקו נפשייהו
2 בתרי מינייהו ולידון להו. ומדלא קא מקשינן עליה מדקתני אין מביאין ראייה מאנשי אותה העיר ליסלקו נפשייהו
3 בתרי מינייהו ולסהדו. ש"מ דגבי עדים מודי שמואל דכי היא תחלתן בפסלות אף על גב דסופן בכשרות פסולין. דאי
4 לא תימא הכי אדאקשי ליה דיינין דלא איירי בהו שמואל, מעדים דאיירי בהו שמואל הוה עדיף ליה לאקשוויי. אלא
5 משום דגבי עדים מודי שמואל דתחלתו וסופו בכשרות בעינן, והכא גבי בני העיר שנגב ספר תורה שלהן כיון
6 דבעינן סהדי דמסהדי דהאי גברא גנביה הוויא לה תחלתו בפסלות. דההיא שעתא דאיתידע ליה לסהדא דהאי
7 גברא גנביה אכתי לא איסתלק מיניה והוה אית ליה חולקא בגויה, ואף על גב דאסתלק מיניה בתר הכי והוה ליה
8 סופו בכשרות פסול.
- 9 ר"י מיגא"ש, ב"ב מב: ד"ה ומעידין-
- 10 אי קשיא לך ההיא דאמרינן כל שתחילתו בפסלות וסופו בכשרות פסול, כי אמרינן תחלתו בפסלות ואע"ג דסופו
11 בכשרות פסול היכא דהאי פסלות אתיא מחמת קריבות או פסלות גזלן ומאי דדמי ליה דהוויא ליה פסלות בגופיה
12 דסהדא. אבל היכא דלית ביה בסהדא פסלות לא מחמת קריבות ולא מחמת גזלנות אלא מחמת דקא מטי ליה
13 הנאה מסהדותיה הוא דלא מקבלינן ליה לסהדותיה כי מדחיא לה ההוא מיניה מקבלינן משום דמאן דמטי ליה
14 הנאה מסהדותיה לאו בר עדות ניהו בההיא מילתא כלל דהא ודאי לא מסהדי איניש לנפשיה וליכא עליה שם עד
15 כלל, דהא על פי שנים עדים יקום דבר אמר רחמנא אלמא איניש לגבי נפשיה ליכא עליה שם עד כלל כי היכי דתהוי
16 תחילתו בפסלות. והשתא דסליק נפשיה הוה עיקר העדות תחילתו וסופו בכשרות מיקרי אבל לגבי פיסול קריבות
17 או דגזלנות כיון דגופא אחרינא הוא דלא חזי לאסהודי עד פסול מיקרי הלכך אע"ג דמידחי ההיא קריבות או ההוא
18 גזלנות תחלתו בפסלות הוי ולא הוי כלום סהדותיה.
- 19 [מענין שהדגיש רק פסול תחילתו בפסלות, ואילו בגמרא יש ניסוח כפול: גם דרישת תחילתו בכשרות כתנאי
20 להכשר העדות...ומדויק ולשיטתו הוה.]
- 21 תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף מה עמוד א
- 22 אי דאית ליה ארעא אחריתי, עליה דידיה הדר! אי דלית ליה ארעא אחריתי, מאי נפקא ליה מינה? לעולם דלית ליה
23 ארעא אחריתי, דאמר: לא ניחא דליהו ליה רשע ולא ישלם. סוף סוף לגבי אידך נמי ליה רשע ולא ישלם הוא!
24 דאמר: להכי זביני לך שלא באחריות.
- 25 ר"י מיגא"ש, ב"ב מה. ד"ה ולא –
- 26 לא ניחא ליה דלהווי ליה רשע ולא ישלם. יש כאן לשאלה היכי חיישינן ליה בעדות שקר כי היכי דלא להווי ליה רשע
27 ולא ישלם. והא רשע דעד שקר טפי חמיר ואלים מרשע דלוה רשע ולא ישלם? ולא עוד אלא דהא אשכחן דקרייה
28 רחמנא לעד שקר רשע דכתיב והצדיק את הצדיק והרשעו את הרשע, דהא אוקימנא בעדים זוממין הכתוב מדבר.
29 דאמר עולא מנין לעדים זוממין מן התורה דכתיב והצדיק את הצדיק וגו'. וכיון דקרייה רחמנא לעד שקר רשע היכי
30 חיישינן ליה דקא מסהדי עדות שקר כי היכי דלא להווי רשע ולא ישלם?
- 31 וא"ת דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישי ליה דמכוין לאסהודי עדות שקר הוא, אלא משום דחיישינן
32 דילמא מינטא דעתיה בסהדותא, הא ליכא למימר הכי דכי חיישינן למינטא דעתיה ה"מ לגבי דיינא שהוא דבר תלוי
33 בראיית לב דאיכא למימר דלא חזי זכותא למאן דסני וחובה למאן דרחים ליה. אבל גבי סהדא כיון דהוא דבר
34 התלוי בראיית העין מאי מינטא דעתא איכא. הילכך ליכא למימר הכי.
- 35 ויש להשיב בשאלה זו דהא דאמרינן דלא ניחא ליה דלהווי ליה רשע ולא ישלם לא לצאת ידי שמים הוא דלא ניחא
36 ליה בהכי. דאי משום ידי שמים, כיון דלית ליה מידי מאי אית ליה למעבד. הוה ליה אנוס ואנוס רחמנא פטריה.

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 5 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 אלא האי דלא ניחה ליה בהכי לצאת ידי הבריות הוא, דכיון דחזי ליה דלוה ולא ישלם קרו ליה רשע, משו"ה חיישינן
- 2 שמא מסהיד עדות שקר כי היכי דלא להוי גבייהו לוח רשע ולא ישלם. ולא איכפת ליה ברשע דעד שקר דהא לא
- 3 ידעי אינשי אי אסהיד עדות שקר או לא.
- 4 אי נמי יש להשיב דהא דלא מקבלינן סהדותיה לאו משום דחיישינן דעדות שקר הוא, אלא משום דכיון שלא ניחא
- 5 ליה למהוי לוח רשע ולא ישלם דאשתכח דקא מטי ליה הנאה מסהדותיה, הוה ליה כמאן דמסהיד לנפשיה דלא
- 6 מקבלינן מיניה. ולא משום דחיישינן ליה בההוא סהדותא, אלא משום דלא מקרי עד כלל.
- 7 נוגע למפרע ונוגע בערער משפחה-
- 8 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד א
- 9 זה פוסל עדיו של זה, וזה פוסל עדיו של זה, דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים: אימתי - בזמן שמביא עליהן ראייה
- 10 שהן קרובין או פסולין, אבל אם היו כשרין - אינו יכול לפוסלן.
- 11 תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 12 אמר רבי אלעזר: בבא הוא ואחר לפוסלן. - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! - אמר רב אחא בריה דרב איקא: כגון
- 13 שקרא עליו ערער. - ערער דמאי? אילימא ערער דגזלנותא - כל כמיניה? נוגע בעדותו הוא! אלא: ערער דפגם
- 14 משפחה. רבי מאיר סבר: הני אמשפחה קמסהדי, ואיהו ממילא קפסיל. ורבנן סברי: סוף סוף נוגע בעדותו הוא.
- 15 כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשתי כיתי עדים, דרבי מאיר סבר: צריך לברר, ורבנן סברי: אינו צריך
- 16 לברר. אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן. אמרו לפניו רבי אמי ורב אסי: אין שם אלא כת אחת, מהו? -
- 17 אין שם אלא כת אחת? והאמרת: אבל בכת אחת - דברי הכל אין יכול לפוסלן! - אלא: נמצאת כת שניה קרובין או
- 18 פסולין, מהו? - אמר להן: כבר העידו עדים הראשונים. איכא דאמרי, אמר רב אשי: כבר העידו עדים הראשונים.
- 19 רשי-
- 20 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 21 אמשפחה קמסהדי - ולא משום האי לחודיה מסהדי, הלכך סהדותא אחרינא הוא, ולא כנוגע בעדות דמי.
- 22 רש"י מסכת סנהדרין דף כג עמוד ב
- 23 נמצאת כת שניה קרובין או פסולין, לר' מאיר מהו, נהי דאין צריך לברר מכל מקום עכשיו אין כאן עדות והוה ליה
- 24 נוגע בעדות למפרע, או דילמא כי אסהיד מיהא לאו נוגע בעדות הוה, דאכתי לא מצאו כת שנייה פסולה.
- 25 כבר העידו הראשונים - (כת ראשונה) כשנמצאת כת שניה פסולה, כבר נתקבלה בכשרות עדותן של אלו המעידין
- 26 על הפסול, ועדיין לא היה נוגע בעדות, ומאחר שנתקבלה בהכשר נאמנין לפסול את הראשונים, לישנא אחרינא:
- 27 כבר העידו העדים הראשונים, כת ראשונה שהעידו בעדותן של בעלי דינן ומהימני, דכיון דשניה פסולה תו לא
- 28 מפסלי קמאי, דהוה ליה נוגע בעדות, ולשון ראשון נראה, מדנקט בהאי לישנא כבר העידו.
- 29 ספר אור זרוע חלק ד פסקי סנהדרין סימן ט
- 30 ולא איתברר לי היכא דהוה רגיל למימר האי בעל דין דהאי עד גזלן הוא קודם זה המעשה או מהימן. מידי דהוה
- 31 את"ח שאמרה בשעת מעשה. היכא שנוגע בדבר דלא מהימן ואם היה מודה ובא קודם המעשה מהימן. ולא
- 32 איתבריר לי נמי אי מפסיל האי עד לשאר עדיות. הואיל ועיקר אסהדותיה דהאי לצורכו הוה לא מיפסיל על פיו אפי'

בס"ד

הרב מיכאל רוזנצווייג –
מקורות – שבועות לג.---ב' כתי עדים בשבועה"ע, פסול נוגע, קנס
Page 6 of 6 – YIJE 5778 – Set 6

- 1 לשאר עדיות או דילמא בשאר עדיות שאינו נוגע בדבר מיפסיל על פיו. מיהו גבי שתי כיתי עדים דפרישית בסמוך
2 משמע דלא מיפסלי אפילו לעדות אחרת:
- 3 שו"ת הרא"ש כלל ג סימן יג
- 4 וכל זמן שלא נסתלקו כל הצואה בטלה. כההיא דירושלמי שהביא רב אלפס ז"ל בפ"ק דמכות כתב כל נכסיו לב'
5 בני אדם והעדים כשרים לזה ופסולים לזה רבי יוחנן אמר פסול ור"ל אמר כשר. [אמר ר' אלעזר: מתניתין מסייע
6 לרבי יוחנן: מה שנים] נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטלה אף ג' נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן
7 בטלה, ומנין אפילו מאה ת"ל עדים. וכן יש תשובה בספר אבי העזרי שבימיו אירע מעשה באחד שחילק נכסיו
8 במתנת שכיב מרע לכמה בני אדם כאחד בפני עדים ושוב נמצא שהיו קרובים לא' ממקבלי המתנה ובטל כל
9 המתנה מכח הירושלמי שהבאתי. ואני שאלתי דבר זה לרבינו מאיר ז"ל וכתב לי תשובת אבי העזרי מה שכתב
10 רבינו אפרים ובעל העיטור ז"ל והסכים גם הוא שכל העדות בטלה. נאם הכותב אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.
- 11 שו"ת הריב"ש סימן קסח
- 12 ועוד יש לומר שאפי' היה נוגע בדבר כדבריהם והיה פסול להיות עד או דיין עד שיסתלק מן הזכות ההוא כדאמרינן
13 בפרק חזקת (מ"ג) ולסלקו בי תרי מינייהו ולידיינהו מ"מ אין הצואה בטלה בשביל זה שהרי שלשה עדים היו בה ודי
14 עדות בשנים הנשארים. ואין לומר בזה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה דכיון שאין פסלותו אלא מחמת
15 שהוא נוגע בעדות והוי כבעל דבר לא נצטרף עם האחרים כלל כדי שיבטל עדותן בצרופו מפני פסלותו. דבשלמא
16 אם היה קרוב או פסול מחמת פסול אחר היה אפשר לומר שיבטל עדותן בצרופו. וגם בזה י"ל שכיון שהוא עדות
17 בשטר הפסול חתם מעצמו לאחר שנכשר השטר כמו"ש זה למפרשים ז"ל. אמנם בבעל דבר עצמו לא שייך למימר
18 ביה לא עד ולא דיין כיון שהוא בעל דין ולכן לא נצטרף עם האחרים. דהכי נמי אמרינן בפ"ק דמכות (וא"ו) גבי נמצא
19 אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה, דמקשינן התם בגמרא נרבע יציל הרוג יציל רובע יציל הורג יציל, ומתריצין
20 במקיימי דבר הכתוב מדבר, כלומר באותן שאפשר להיות עדים אם הם פסולים פוסלין האחרים בצרופן אבל הבעל
21 דבר עצמו לא חל עליו שם עדות כלל כדי שיצטרף עם האחרים ולפוסלן בצרופו. ומטעם זה אמרו הראשונים ז"ל
22 דמשום הכי אמרינן בפרק חזקת (מג) גבי תנו מנה לבני עירי דמהני סלוק שיסתלקו שנים מחלקם ויעידו ולא
23 פסלינן להו משום דבעינן תחלתו וסופו בכשרות. משום דקודם סלוקם כיון דהוו בעלי דבר לא שייך בהו עדות כלל
24 ולא מיקרי עדים פסולי' וכי נסתלקו השתא הוא דהוו עדים ותחלתן וסופן בכשרות הוא.
- 25 תוספות רי"ד מסכת בבא בתרא דף מב עמוד ב
- 26 אף על גב דלגבי קרוב פלגי סהדותא ואמרי' אף על גב דלגבי קרוב לא מהימנינן לגבי רחוק מהימן לגבי דידי' דהוא
27 נוגע בעדות ומכוון להנאתו כי היכי דלדידי' לא מהימנינן לי' לחברי' נמי לא מהימני' דכל מאי דמסהיד להנאתו מכוין
28
- 29 של' יקרא נוג' אלא כשמתכוין להנאתו אבל בעבור קרובו גזירת מלך היא שלא נאמיננו ואנו מאמינין אותו על הרחו'
30 אבל כשמעי' על עצמו ועל אחר כמו שלעצמו אינו נאמן גם על האחר אינו נאמן שכל מה שאמ' מפני שמתכוין
31 להנאתו ואין אנו מאמינין אותו אף על הרחוק
- 32
- 33 פתחי תשובה סימן לא'—לאור הש"ך נגד הראשונים ופוסקים בענין מדבר שקר תרחק-לגבי עד פסול שראה עדות
34 ולענין לשתוק ולהניחו לישבע אמת- השוה קרוב, נוגע, ופסול רשע, ופסול דרבנן